

WIJ

40

■ SOCIALE ZEKERHEID

De imperatieven van de PS. Blz. 3

■ TELENET-VLAANDEREN

De VU zegt ja, maar. Blz. 5

■ WILLEM VERMANDERE

Af en toe een pikuur. Blz. 6 en 7

■ 7 MILJARD GEVONDEN

Op werf in Euro-Brussel. Blz. 8

■ EEN STERKE MUNT

De voor- en de nadelen. Blz. 8

■ JOMMEKE

Vlaams kinderidool wordt veertig. Blz. 12

■ FOURONCULOSE

De zweer die nooit genas. Blz. 16

IRMA LAPLASSE

Morgen donderdag 7 december begint in Brussel de herziening van het proces tegen Irma Laplasse-Swertvaeger, eenenvijftig jaar nadat zij door de krijgsraad in Brugge tot de dood met de kogel werd veroordeeld. De aanklacht luidde verraad en verklikking. Op 30 mei 1945 werd in het Brugse Pandreitje het vonnis uitgevoerd.

Onze lezers zijn vertrouwd met het dossier, het werd in dit weekblad herhaaldelijk uit de doeken gedaan. Een halve eeuw lang is de zaak Irma Laplasse blijven knagen aan het Vlaamse geweten, regelmatig heeft het dossier voor hoogoplopende polemieken gezorgd. Er werden boeken, voor en tegen, over geschreven. Nog verleden zondag, tijdens het BRTN-programma *De Zevende Dag*, zette het twee mannen, Louis De Lentdecker en Johan Anthierens, als kempenen tegenover mekaar. Een rare konfrontatie: een gewezen verzetsman neemt het op voor de herziening van het proces en een telg uit een „zwarte” familie wijst de herziening radikaal af.

Het gekibbel was niet mooi, maar zegt alles over het onverwerkt verleden waaraan de Vlaamse gemeenschap nu reeds 50 jaar laboreert. Wij gaan hier niet de een af de andere tot winnaar van het debat uitroepen, daarvoor zijn de omstandigheden te delicaat.

Wat wij wel willen is pleiten voor sereniteit rond het proces. Hoe moeilijk het voor de opposenten ook is toch zal sereniteit nodig zijn om de uitspraak niet te beïnvloeden en ze, wat ze ook weze, te aanvaarden.

Voor het eerst bij ons weten wordt een zo omstreden repressiedossier, met een terechtstelling als gevolg, opnieuw bekeken.

Toen Justitieminister Wathelet in september 1994 besloot dat het proces kon worden herzien zal hij wellicht over voldoende elementen beschikt hebben om zijn beslissing te staven. Er werd rond de zaak veel onderzoek gedaan, vooringenomen maar ook objectief. Toch leven er nog veel vragen.

Is de krijgsraad in Brugge die de doodstraf over de vrouw uit Oost-

BRAND IN SEINHUIS LEGT WANBEHEER NMBS BLOOT NOG MAANDEN HINDER OP HET SPOOR

Een brand in het verouderde seinhuis van Brussel Noord zal de spoorgebruikers nog maanden miserie bezorgen. Dit seinhuis regelde het treinverkeer op de Brusselse noord-zuid-verbinding, waar dagelijks zo'n duizend treinen doorsuizen. De brand legde het huis volledig in de as. Ook alle stroom- en telefoonverbindingen voor de noord-zuidas raakten verbroken. Volgens de brandweer was de brandbeveiliging in het seinhuis ontoereikend.

De brand in het seinhuis aan het Noordstation garandeert de treinreizigers nog maanden miserie. De info-diensten van de NMBS zullen het kunnen uitleggen...

duinkerke uitspraak te lichtvaardig geweest? Werden er moedwillig rapporten genegeerd? Is het onderzoek onzorgvuldig gebeurd? Voldeden de terechtgestelde verzetsmensen al dan niet aan de internationale voorwaarden van krijgsgevangenen? Bestaat er een oorzakelijk verband tussen het gesprek dat Irma Laplasse met de Duitse soldaten voerde en de dood van zeven weerstanders?

Heeft Irma Laplasse onterecht de dood met de kogel gekregen?

Het militair gerechtshof van Brussel zal op deze en andere vragen moeten antwoorden.

Essentiële vragen dus, maar waarvan de antwoorden niet meer beslissen over leven en dood, zoals vijftig jaar geleden. Vandaag gaat het over een mogelijk eerherstel voor vrouw Laplasse en haar nabestaanden. Dat de uitspraak, wat ze ook weze, weerslag zal hebben op het nog steeds hangende probleem van de repressie en de epuratie is onvermijdelijk. De kans is niet gering dat de roep om andere herzieningen zal klinken. In dit verband verwijzen wij naar de aangekondigde Panorama-uitzending (BRTN) van donderdag 14 december a.s. die gewijd zal zijn aan het proces van Leo Vindevogel.

Al beseffen wij dat onze stem bescheiden is toch wagen wij een oproep tot allen die zich emotioneel betrokken voelen bij deze zaak en aanverwante dossiers om het klimaat niet te verpesten. Betogingen en uitspraken die de serene sfeer zouden kunnen schaden zijn de komende weken ongepast, van wie ze ook komen! Daarom moet de schending van het graf van dom Modest van Assche op het kerkhof van de St.-Pietersabdij te Steenbrugge driemaal afgekeurd worden. Men raakt niet aan een graf, men raakt niet aan een graf van iemand die op ergerlijke wijze vernederd en mishandeld werd, men raakt niet aan het graf van een repressieslachtoffer op een ogenblik dat er voldoende redenen bestaan om het proces van een ander repressieslachtoffer te herzien.

De verantwoordelijkheid van hen, wie ze ook mogen zijn, die door dit en andere incidenten het herzieningsproces Laplasse willen bezwaren is zeer groot.

Laat ons het nodige vertrouwen hebben in het rechtvaardigheidsgevoel van de gerechtelijke instanties, hoe omstreten deze de jongste tijd ook zijn.

Maurits Van Liedekerke

De NMBS spreekt van een noodlottig ongeval. Na de ontsparing van enkele weken geleden, en de stakingen van vorige week vormt de brand in de achilleshiel van de spoorwegen het hoogtepunt van reizigersleed. De installaties in het seinhuis waren veertig jaar oud. De minimale veiligheidsvoorzieningen ontbraken. De brandweer kon ternauwernood ter plaatse geraken. Een noodcircuit voor de communicatielijnen is onbestaande. Idem dito voor de bediening van de spoorwissels. Ongelofelijk maar waar. Een brand in één bepaald seinhuis ontredert het ganse spoorwagennet. Is in staat om voor maandenlange pendelmisericie te zorgen.

Deze en volgende weken zal de zwarte piet tussen de betrokkenen sneller heen en weer reizen dan de treinen tussen noord en zuid. De NMBS-direktie kloeg al over het gebrek aan middelen van de federale overheid om de nodige investeringen te doen die deze ramp konden vermijden. Maar de regering kan de spoorwegdirektie makkelijk het verwijt toesturen hun geld niet op de meest verantwoorde manier gebruikt te hebben.

(Lees verder blz. 11)

WIJ

Een uitgave van het Vlaams Pers-, Radio- en TV-instituut v.z.w.

Hoofdredacteur:

Maurits van Liedekerke

Redacteuren:

Peter Dejaegher

Geert Vranken

Sekretariaat:

Hilde De Leeuw

Alle stortingen van abonnementen, publiciteit en redactie op prk. 000-0171139-31 van WIJ, Barrikadenplein 12, 1000 Brussel

Tel. 02/219.49.30

Fax: 02/217.55.10

Jaarabonnement 1.200 fr.

Halfjaarlijks 700 fr.

Driemaandelijks 400 fr.

Los nummer 33 fr.

Verantwoordelijk uitgever:

Bert Anciaux,

Barrikadenplein 12,

1000 Brussel

Reklame:

Karel Severs, tel. 02/219.49.30,

toestel 231

(s' voormiddags) of privé,

Alsembergssteenweg 797,

1653 Dworp.

Tel. 02/380.04.78.

VAN ABOS...

■ Als twee honden vechten om een been... De Spaanse minister van Buitenlandse Zaken Javier Solana volgt Willy Claes op aan het hoofd van de Navo. Even voordien had de Deen Jensen zich uit de race teruggetrokken. Hij was op een Frans veto gebotst. Eerder al had de Nederlander Lubbers omwille van een Amerikaans veto de handdoek in de ring geworpen.

■ Enkele Engelse wetenschappers eten geen rundsvlees meer. Hoewel ze het niet kunnen bewijzen, vinden ze het risico op hersenaandoeningen te hoog. De dulle koeien-ziekte zou immers wel eens overdraagbaar kunnen zijn op mensen. Een professor pleit ervoor om de verkoop van alle produkten waarin vleesafval wordt verwerkt te verbieden.

■ De ouders van Julie en Melissa krijgen voortaan geen kindergeld meer voor hun verdwenen dochters. Het is zes maanden geleden dat de meisjes spoorloos verdwenen. Met het kindergeld betaalden de ouders deels de zoekacties.

■ Op de algemene vergadering van het IJzerbedevaartkomitee van zaterdag waren de elf ontslaggevers uitgenodigd. Slechts één van hen daagde op, Door Vandueren. Enkele anderen stuurden een verontschuldiging, of stelden eisen bij hun terugkeer.

■ De algemene vergadering hoorde het verslag over de onderhandelingen van de Raad van Beheer met het Forum. Er werd beslist een brief te schrijven waarin het Forum gevraagd werd om het inspraak-voorstel verder te verduidelijken met concrete suggesties. In de Raad van Beheer wordt intussen ook verder gewerkt aan de verbetering van de inspraak, zij het binnen de bestaande structuren en statuten van het IJzerbedevaartkomitee.

■ Wie goed scoort in de Man van de Week, een onderdeel van het VT4-programma Meer man met Ivan van Ivan Heylen, is VU-voorzitter Bert Anciaux. Na tien afleveringen prijkt hij op de vijfde plaats na bv's als Jan Leyers, Koen Wauters, Bart Peeters, en Mark Uytendaele.

■ In TV-Ekspres verklaart Heylen de vreemde score van de jonge Anciaux als volgt: "hij is wel politikus, maar niet meteen één van de machtigste. Maar 't is een lieve, hé!"

■ Het aantal uitkeringsgerechtigde volledige werklozen in Vlaanderen daalde in november met 2,2% tegenover oktober. In vergelijking met vorig jaar werd een daling met 0,7% genoteerd. Vooral de werkloosheid bij vrouwen is sterk afgenomen.

Naar aanleiding van de onthullingen in de pers over de schandalen bij het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking vroeg gewezen VU-ondervoorzitter en UG-professor in de Economie Jef Maton zich af waarom het bijna een kwarteeuw geduurd heeft alvorens deze stoet van witte olifanten zijn weg naar de openbare mening heeft gevonden (De Standaard, 4 december).

Maton stelde zich als deskundige op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en Zaïre-beleid meer bepaald de vraag waarom bepaalde (gewezen) ambtenaren, zoals Saintraint, jarenlang gezweven hebben, en zich nu opwerpen als rechtvaardige rechter. Uit zijn archief diepte Maton materiaal op dat erop wijst dat deze PSC-gezinde zelf ook vuile handen heeft.

De professor keert zich tegen de denkplaatse dat de niet-goevernemente organisaties (ngo's) beter het werk van Abos kunnen overnemen. Hij besluit dat de Abos-affaire wel eens een intermezzo zou kunnen zijn, „dat de geesten moest zoet houden in afwachting van een beslissende opstelling rond het Belgisch probleem van de sociale zekerheid, dat aan de noden van de armen in de wereld volkomen voorbijgaat.”

Wat er ook van zij, de Witte olifanten brachten heel de politieke wereld in beroering. VU-voorzitter Bert Anciaux vroeg als senator dringend de oprichting van een parlementaire onderzoekskommissie. Hij diende een wetsvoorstel in om zo'n commissie op te richten. "Veel ontwikkelingsprojecten brachten enkel voordeel voor de Belgische industrie", stipt Anciaux aan, "maar hebben niets bijgedragen tot de ontwikkeling van het betrokken land. Er is sprake van wanbeleid en misschien zelfs van corruptie, met mogelijke betrokkenheid van ambtenaren van het Abos."

...NAAR NGO'S
Anciaux noemde het onbegrijpelijk dat staatssecretaris Mo-

Wist Staatssecretaris Reginald Moreels dat het OSI-team zinnens was de geldstromen van het ABOS naar Artsen zonder Grenzen te onderzoeken?

reels (CVP) weigerde in te gaan op de voorwaarden van de ontslagnemende voorzitter van de anti-fraudecel, die een aantal schandalen uitgebracht had, om zijn werk te hervatten. Als Moreels werkelijk "dit abces wil opensnijden zal hij een scherp mes nodig hebben", weet de senator. Want "enkel een onafhankelijk en grondig onderzoek van de feiten zal kunnen leiden tot de nodige drastische conclusies."

In De Morgen kwam dinsdag jl. het voormalig hoofd van de Abos-anti-fraudecel, het OSI-team, Robert Druyts aan het woord. Omdat de zaak dermate geëskaleerd is, vindt hij dat hij nu wel moet praten. Druyts legt uit dat toen de moeilijkheden rond het onderzoek van het dossier Kaap-Verdië begonnen, het OSI-team op het punt stond de geldstromen naar de ngo's, en meer bepaald naar Artsen zonder Grenzen, te onderzoeken.

De geldstromen van het Abos naar de ngo's moest het vierde dossier van het OSI-team worden. Daarover waren al afspraken gemaakt met toenmalig staatssecretaris Derycke. „Binnen het OSI-team werd voorgesteld Artsen zonder Grenzen te nemen", vertelt Druyts, „eenvoudigweg omdat ze de grootste ngo zijn, en Derycke was daar niet afkerig van. Of Moreels

daar later van op de hoogte is gebracht, weet ik niet." Rond Artsen zonder Grenzen werd door het OSI-team totnutoe geen enkele onderzoeksdaad verricht.

PERIFERIE

Even toonden Vlaamse overheden (Vlaamse regering en vooral Bestendige Deputatie Vlaams-Brabant) zich wat flinker in Vlaams-Brabant, en er volgt een reactie vanuit Franstalige hoek.

Op vier fronten kondigden de Franstaligen van PRL-FDF en PS uit Brussel initiatieven aan ten voordele van de Franstaligen in de périphérie, het Vlaams randgebied van de hoofdstad. De bedoeling is volgens Hervé Hasquin, de voorzitter van het College van de Franse Gemeenschapscommissie (Cocof), het isolement breken waarin deze sociologische Brusselaars zich bevinden.

Vooreerst wil minister Hasquin met zijn kollega's Picqué, Gosuin, André en Tomas een "Adviserende Raad van Franstaligen uit gemeenten van de Brusselse periferie" oprichten. Deze Brusselse periferie wordt ruim opgevat: een vijftiental gemeenten rond Brussel. Naast tien vertegenwoordigers van de Cocof

zullen hierin 20 Franstalige lokale mandatarissen uit de rand zetelen. Samen zullen zij adviezen geven en suggesties doen betreffende aangelegenheden van gemeenschappelijk belang, bvb. op het vlak van vervoer, economie, cultuur etc.

De Cocof wil verder zijn reglement wijzigen zodat Franstalige politici met domicilie in Vlaanderen, of ze nu verkozen zijn in de Kamer (Clerfayt) of in de Vlaamse Raad (Van Eyken), de commissiewerkzaamheden kunnen bijwonen. Ten derde komt er een gemengde commissie van Cocof-leden en niet verkozen personaliteiten (ambtenaren, functionarissen, intellectuelen, etc.), waarin informatie uitgewisseld kan worden.

Tenslotte, zo kondigde Hasquin aan, worden er nieuwe ideeën ontwikkeld die het mogelijk moeten maken dat Tele-Bruxelles in de rand ontvangen wordt. De oppositie in de Cocof verzet zich tegen de plannen van de meerderheid. PSC'er Harmel zag liever een onontkoombare uitbreiding van het Brussels gewest tot de grenzen van het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde; Ecolo-ster Nagy vond dat de solidariteit onder Franstaligen eerder een bevoegdheid van de Franse Gemeenschap is.

De Vlaamse Volksbeweging reageerde prompt. De vereniging leerde uit dit initiatief dat de belangrijkste Franstalige partijen "het Belgische samenlevingsmodel, dat steunt op het territorialiteitsbeginsel, nu ernstig en fundamenteel op de proef" stellen. Samen met het Taal Aftiekomitee verwacht de VVB "dat de Vlaamse regering onmiddellijk stappen zet om dit besluit van de Cocof aan te vechten met alle mogelijke middelen, onder meer via het Overlegkomitee. Ze mag niet de indruk wekken, bijvoorbeeld door op deze Franstalige provocatie niet te reageren, te dulden dat de Brusselse gewestinstellingen Franstalige initiatieven op het Vlaamse randgebied kunnen ontplooiën."

HET HUIS VAN HOD

Wat er zich allemaal in het Huis van Hod in Boutersem heeft afgespeeld, grenst aan het onbeschrijflijke. In dit bejaardentehuis werden mensen zomaar aan hun lot overgelaten. Demente bejaarden kregen geen eten of medische verzorging, zwierven doelloos op straat. Er zou zelfs een demente onder een trein beland zijn. En een man zou overleden zijn omdat er niemand was om hem te helpen toen hij zich verslikte. De directeur en een arts zitten intussen achter tralies.

Het was Vlaams parlementslid Willy Kuijpers (VU) die deze kat de bel aanbond. Kuijpers volgt het Huis al een hele tijd op de voet. Hij verzamelde een reeks getuigenissen over onwaarschijnlijke wantoestanden, en stelde er begin augustus een parlementaire vraag over.

Het gerecht wist nochtans al langer dat het in het Huis van Hod niet pluis was. Gewezen personeelsleden dienden al klacht in bij het gerecht. Er was een gerechtelijk onderzoek van de Tiense BOB. Er werd al op 19 april een huiszoeking ver-

Freek De Jonge schopte in 'Bange Dagen' Nederland een geweten. Freek De Oude stelt zich nu heel wat vragen bij het vroegere en huidige 'jonge geweld'. Komend weekeinde is hij te gast in de KVS.

richt, en verscheidene personen binnen en buiten het bejaardentehuis werden verhoord.

Het Huis van Hod funktioneert al sedert 1991 zonder erkenning. Het Riziv draaide de geldkraan dicht in oktober. Het huis legt deze week de boeken neer. De verantwoordelijke minister, Luc Martens (CVP), pleit onschuldig. Hij heeft het dossier geërfd van Wivina Demeeester.

RUIMTE

Goed nieuws: minister-president Van den Brande pleitte voor het overhevelen van het wetenschappelijk onderzoek en het ruimtevaartbeleid van de federale overheid naar de gewesten en gemeenschappen. De CVP-er praat daarmee de VU na, die zich al eerder voor de federalisering van deze bevoegdheidsterreinen uitsprak.

In de Senaat noemde VU-er Chris Vandebroek zulks in een interpellatie tot premier Dehaene een doodeenvoudige en bijzonder efficiënte hervorming. Dehaene vond de overheveling bespreekbaar. Het vormt een onderwerp dat aan bod kan komen in de zgn. evaluatiecommissie. Ook de Waalse minister-president Robert Collignon (PS), is te vinden voor de overheveling van het wetenschappelijk onderzoek en het ruimtebeleid. Het komt er nu nog slechts op aan ze ook effectief uit te voeren.

SCHOTLAND

Dat het koninkrijk België onder druk staat, kunt U ongeveer wekelijks in deze kolommen lezen. Maar wist U dat ook de moeder van alle koninkrijken, het Verenigd Koninkrijk, op in-

Komt het Amerikaans met hormonen verrijkt rundsvlees op Europa af?

storten staat? Dat moet men immers geloven wanneer men de opgewonden toon hoort waarmee Michael Forsyth, minister voor Schotland in de conservatieve regering Major, de plannen verkettert van de Labour-oppositie om Schotland een eigen parlement te geven.

Forsyth voorspelt dat deze plannen kunnen uitlopen op een regelrechte Schotse onafhankelijkheid tegen het jaar 2002. Verleden maand hadden Labour en de Liberale Demokraten een plan uitgewerkt om Schotland een eigen parlement te bezorgen, met bevoegdheden over Schotse "binnenlandse aangelegenheden" als onderwijs, industrie, wetgeving én, jawel Louis Tobback en Phi-

lippe Busquin, gezondheidszorg.

Verwijzend naar het voorbeeld van België, moet iemand Forsyth eens terug op de grond trekken. Vlaanderen (en Wallonië) kennen al sedert 1970 een of andere vorm van politieke vertegenwoordiging in België. Die politieke vertegenwoordiging heeft weliswaar met het verstrijken van de jaren steeds meer om het lijf, maar het Belgische vorstendom staat evenzeer nog immer pal.

A DREAM

Dat het respect voor de Nederlandse taal bij Artsen zonder

Grenzen zeer breeddenkend wordt geïnterpreteerd, is al langer geweten. Een sterk staaltje van het *de dain* waarmee AzG de Vlamingen benadert, lezen we in de *Gazet van Antwerpen*.

Met de ook voor menslievende organisaties lukratieve kerstperiode in aantocht stuurt AzG dezer dagen wenskaarten rond. Misschien hebt U ook ongevraagd deze kaarten in uw brievenbus gekregen, met een begeleidend briefje waaraan een stortingsformulier gehecht is. De kaarten liggen trouwens ook ten toon bij de bakkers en beenhouwers.

Wat is er zo speciaal aan die kaarten? De slogan die erop vermeld is, luidt *We have a dream*, een mooie aan wijlen Martin

Luther King ontleende uitspraak. Maar Engels. Als flamingant vraagt U zich meteen af waarom dat per se in het Engels moest. Mogen de Vlamingen niet gewoon een droom hebben misschien? Een terechte vraag.

Dat zelfs de koning (Van Hecke zou verontwaardigd uitroepen: *zelfs de kooooning!*) het opneemt voor het Nederlands, en gezaghebbende professoren (bv. *Bebeydt*) en literatoren (bv. *Mulisch*) zopas de alarmklok luiden over onze moedertaal, heeft bij de verantwoordelijken van AzG niet de minste indruk gemaakt.

Erger nog: volgens de *Gazet* stuurt AzG voor de Vlamingen en Duitstalige Belgen wenskaarten rond met een Engelse slogan, terwijl de Franstaligen wél in eigen taal mogen dromen: *Nous avons un rêve*, luidt het in Wallonië.

En als U nu dacht dat men zich bij AzG zou verontschuldigen voor zo'n onvergeeflijke blunder, bent U weer mis. *Hoezo, maakt daar iemand ene probleem over?*, kreeg de GvA-joernalist van de AzG-persverantwoordelijke te horen. Ze weet bovendien te vertellen dat er bij AzG lang over nagedacht is of men de slogan zou vertalen. „*Uiteindelijk vonden we dat de Vlamingen bijna allemaal Engels verstaan en spreken, en dat een meerderheid van de Walen de Engelse boodschap niet zou begrijpen. Zij staan veel verder van de Engelse cultuur dan de Vlamingen.*”

Als die droomkaarten in onze bus vallen, sturen we ze prompt terug naar afzender. En we roepen U op hetzelfde te doen. Vlamingen dromen ook graag in hun moedertaal. Als AzG dat niet begrijpt, moeten we hen een handje helpen.

DE VERWORDING VAN DE SOCIALE ZEKERHEID

Al wekenlang wordt er gepalaverd over de nakende hervorming van de Sociale Zekerheid (SZ). Over de transfers die door deze federale bevoegdheid georganiseerd worden, werd niet zoveel vernomen. In het discours van de betrokkenen, de vakbonden, werkgevers, mutualiteiten, drukkinggroepen, en de regeringspartijen worden pleidooien voor splitsing, federalisering of overheveling van (sommige delen van) de SZ zorgvuldig op de achtergrond gehouden.

Het heette nochtans, bvb. bij de SP, dat de hervorming van de Sociale Zekerheid doorgevoerd moet worden *zonder taboes*. Daar werd onmiddellijk aan toegevoegd dat bepaalde grenzen *onaantastbaar* zijn. Een goede verstaander heeft geen verdere uitleg nodig. De Belgische socialistische familie van politieke partijen, syndikaten en mutualiteiten aanvaardt geen *big bang* van de SZ-structuren.

Af en toe klimt toch een federaliseringsstemmetje over de hoge drempel van wat nieuws wordt. Zo mocht BGJG-voorzitter Frans Van

Mechelen op zijn spijker van de federalisering van de kinderbijlagen blijven kloppen. Wat iedereen vandaag wel vergeeten lijkt te zijn, is dat de Vlaamse regering zich in haar regeerakkoord (weliswaar in voorzichtige bewoordingen) uitgesproken heeft voor de federalisering van de kinderbijlagen en de gezondheidszorg.

De Vlaamse regering nam daarmee grosso modo het VU-standpunt over. Ook de VU wil de kinderbijlagen en gezondheidszorg naar de gemeenschappen overgeheveld zien. Omdat deze materies bij uitstek persoonsgebonden zijn, hét criterium waarmee destijds de overheveling van de bevoegdheden van de federale overheid naar de gemeenschappen uitgelegd werd.

Van over de andere kant van de taalgrens bereiken Vlaanderen met de regelmaat van de klok kretten over het einde van België, dat onafwendbaar is indien de SZ gesplitst wordt. Een recente Waalse studie legt uit wat er precies aan de grondslag ligt van deze dreigende Waalse taal.

Het rapport over de sociale toestand van Wallonië dat opgesteld werd door de universiteiten van Luik en Namen onthult nl. dat de Sociale Zekerheid bijna de helft van de Walen uit de armoede houdt: zonder sociale zekerheid en kinderbijlagen is 44,3% van de Walen arm.

Dat is ontstellend. Maar hoeveel Vlamingen zouden arm zijn indien ze het zouden moeten rooien zonder werkloosheidsvergoeding, pensioen of kinderbijslag? We zouden wel eens kunnen verschieten. Daarover spreekt de studie over de sociale kaart van Wallonië zich niet uit. Het was immers niet de bedoeling om een antwoord te geven op die vraag.

De studie roept ook andere vragen op: hoe is het zover kunnen komen? Wie draagt daarvoor verantwoordelijkheid? De internationale economische toestand? Lieten de Waalse bedrijfsleiders en ondernemers het afweten? Ontbeerden de plaatselijke politici de visie om die toestand bijtijds te onderkennen en tegen te gaan? Werd deze malaise in de hand gewerkt door een

scheefgegroeid politiek systeem van cliëntelisme, favoritisme en profitaariaat? Welke objectieve factoren zijn er voorhanden die verklaren waarom de Walen zo afhankelijk zijn van de SZ?

De transferproblematiek in de SZ moet in dat perspectief gezien worden. De Luikse burgemeester Debouze gaf zondag toe dat via de SZ jaarlijks méér dan 100 miljard frank van Vlaanderen naar Wallonië stroomt. Moest het politiek al mogelijk zijn (maar dat is het *niet!*) zou het puur menselijk gezien veel te hardvochtig zijn om die "solidariteit" van Vlaanderen met Wallonië stop te zetten. Wallonië zou degraderen tot een arme staat, vergelijkbaar met de achterblijvers in het peloton van gewezen Oostblok-satellieten. Dat mag Vlaanderen niet willen.

Maar de Vlaamse bereidheid om solidariteit te betuigen met de Walen, hoeft niet te betekenen dat Vlaanderen mag aanvaarden dat de hervorming van de SZ die op stapel staat doorgevoerd kan worden volgens de imperatieven van de PS. Met haar beslissing om in

dit dossier samen op te treden met de Franstalige socialisten doet de SP dit wel.

De PS heeft daarmee volgens *De Standaard* het volgende op het oog: verhinderen dat premier Dehaene de kinderbijlagen en de gezondheidszorg afsplitst van de rest van de SZ. Dehaene vindt het terecht niet langer zinvol die met werkgeversbijdragen te bekostigen. De premier heeft voorlopig geen federalisering van kinderbijlagen en gezondheidszorg op het oog, maar wel een verlaging van de sociale lasten.

De PS vreest echter dat die afsplitsing de voorbode is van de federalisering, en jaagt daarom de SP achter haar vaandel. De Vlaamse socialisten offeren een mogelijke verlaging van de sociale lasten, een efficiëntere organisatie van de SZ, en het Vlaams belang op het altaar van de rode eenheid. Als de socialisten het halen, krijgen we geen hervorming, maar een verdere verwording van de SZ.

(pdj)

KORT PARLEMENTAIR OVERZICHT:

KOMT ER EEN DUINENDEKREET?

Het is vooralsnog niet zeker of er een duinendekreet zal komen. Door een 'vergetelheid' van de kontrolediensten is het niet ondenkbaar dat het dekreet dermate uitgehold zal worden dat er nog weinig van de oorspronkelijk te beschermen oppervlakte over zal blijven. Vlaams volksvertegenwoordiger Willy Kuijpers van zijn kant pleit voor een meer samenhangend plan.

Omdat de inspecteurs van het Instituut voor Natuurbehoud een stukje duinen waar enkele betonmolens stonden niet weerhielden voor bescherming kan het duinendekreet op de helling komen te staan. De diensten waren van mening dat er bouwwerken aan de gang waren - op dat moment nog niet het geval - en daarom werd het perceel geschrapt. De eigenaar van het aangrenzende stukje duinen stelde vast dat zijn buurman de beschermende dans ontsprongen was en dreigde ermee naar het Arbitragehof te stappen als niet ook zijn stukje duinen uit het dekreet zou gehaald worden. De Vlaamse Raad oordeelde dat voorkomen beter was dan genezen en gaf toe aan de druk van de aanvrager. Daarmee heeft de Raad een precedent geschapen dat wel eens

Zullen de nog resterende duinen gevrijwaard kunnen worden? Willy Kuijpers pleit intussen voor een meer omvattend plan.

voor een domino-effekt zou kunnen zorgen.

Raadslid Willy Kuijpers pleit ondertussen voor een meer globale aanpak. „Het kan niet dat het Vlaams parlement alleen de duinen gaat redden zonder samenhangend plan met een prijkaartje. Zou het niet logisch zijn nu te spreken - zoals de collega's Capoen en Loones het reeds voor mij deden - over een kustduinenfonds.

De nijverheid, de tweede verblijvers en het toerisme in al zijn aspecten zouden dit kunnen opjzen. De fiskele paradijjes die verschillende kustgemeenten al jaren zijn, bewijzen de praktische verwezenlijking van dergelijk Fonds. Het zal in de eerste plaats nodig zijn voor de Planschaderegeling van dit dekreet. In de tweede plaats voor het onderhoud ervan. Patrimonium moet bijgehouden, onderhouden en ver-

meerderd worden. De aangrenzende en betrokken gemeenten, Natuur- en Landschapsverenigingen en stichtingen als Erfgoed Vlaanderen, moeten bovendien een verwerfbeleid voeren om dit unieke deel van de Groene Hoofdotruktuur in te vullen.”

HEILIGE HUISJES?

Vorige week zijn de aannemers gestart met de bouwwerken van het omstreden nonnenklooster op het koninklijk domein in het Limburgse Opgrimbe. Wijlen koning Boudewijn wenste zijn Limburgs groengebied open te zetten voor enkele kloosterzusters, in eerste instantie 9, waarvan 8 Franstalig. De VU heeft zich altijd verzet tegen de komst van de geestelijken, niet omdat zij niet gewenst zouden zijn, wel tegen de manier waarop de beslissing voor de bouw van het klooster is genomen.

Om haar protest opnieuw te tonen, schreef de VU-fractie van het Vlaams parlement bij de aanvang van de werken een open brief naar huidig Vlaams minister van Ruimtelijke Ordening Baldewijns. In haar schrijven herinnert de VU eraan dat de vorderingen tot schorsing voor de Raad van State slechts werden afgewezen om redenen van onontvankelijkheid.

De fractie vraagt Baldewijns gebruik te maken van zijn recht om een bouwvergunning in te trekken. De bouwvergunning voldoet immers op drie manieren niet aan de wettelijke vereisten: het klooster wordt gebouwd in een groengebied, het ontbreken van een MilieuEffecten-Rapport voor het rooien van bos en het feit dat de bisschop geen publiekrechtelijk persoon is.

Vestigen we tenslotte nog even de aandacht op volgend bericht in *Het Belang van Limburg* van donderdag 30 november: 'Eigenaars weekendhuisjes vervolgd'. „De Brechtse beide werd al in '77 als landschap geklasseerd maar er staan momenteel een honderdtal weekendhuisjes die er zonder bouwvergunning werden gezet. (...) Voor de raadsman van het Vlaamse Gewest is de situatie duidelijk: alle constructies moeten weg.”

P-KORT

Vlaams volksvertegenwoordiger Etienne Van Vaerenbergh interpelleerde Vlaams minister Theo Kelchtermans over het versturen van aanslagbiljetten van de Vlaamse Milieumaatschappij in Franstalige omslagen. De Limburgse excellentie antwoordde dat het ging om een pijnlijke vergissing die in de toekomst vermeden zal worden.

EEN PARLEMENTAIRE ONDERZOEKSKOMMISSIE

Er is iets met Sinterklaas. De Man komt te vaak in het nieuws en dat is niet goed voor Hem. Sinterklaas is altijd een diskrete geweest en dat was goed. Een paar dagen voor zijn feestdag werd Hij gesignaleerd, in de buurt van de haven waar zijn stoomboot lag. Ook al eens in Zaventem, toen Hij door Iberia vanuit Spanje werd overgevlogen. Nog dezelfde dag vertrok Hij in alle diskretie naar een van de Grote Magazijnen van waaruit Hij zich naar Lovenjoel, Lendeled of Lovendegem begaf. Het jaar daarop hield hij spreekuur in de volgende letter van het alfabet: Moorsel, Maldegem of Mater. Nadat Hij gemeenplaatsen als Zottegem, Zarlardinghe en Zwevezele had aangedaan begon Hij opnieuw met de A: Aartrijke, Aarsele, Avelgem. Er wel voor zorgend gemeenten waar zijn evenknie, Sint-Maarten aan huis komt links te laten liggen. Zo zul je Hem nooit ontmoeten in Aalst, Ieper of Beveren.

Eens ter plekke vond de Sint onderdak in school, parochiezaal of cinema. Eén zeldzame keer kwam Hij ook aan huis, doorgaans bij kinderen van wie de vader een lange arm had. Of die zo ondeugend waren dat Zijn tussenkomst als allerlaatste middel werd ingeroepen.

Zijn kortstondig verblijf werd afgerond in de nacht van 5 op 6 december toen Hij op wonderbaarlijke wijze het hele land bediende met Zijn beeltenis in spekulaas, marsepein of chocolade. Ook aan appeltjes uit Spanje ontbrak het Hem niet. Al naar gelang de begunstigde werd niet nagelaten een kleurpotloodendoos, pop of beer achter te laten. Of een kruiwagen door een bijdehante vader zelf in mekaar gedraaid, maar daar had de Sint geen moeite mee.

Omwille van deze diskretie droeg de Sint het aureool van heiligheid. Hij was een kindervriend in de zuiverste betekenis van het woord. Een op wie je kon vertrouwen en waar ouders niet bang voor hoefden te zijn. Als u begrijpt wat ik bedoel.

Ja, de tijden veranderen en de Sint, Hij veranderde mee. Niet dat Hij daar zo op gesteld was maar mensen die alles naar hun hand willen zetten dragen daar de schuld voor. Sinterklaasdag is niet meer hét kinderfeest maar het feest van de brute kommerce.

Weken, ja maanden, voor Zijn naamdag worden in sint verklede lieden het land ingestuurd. De eerste schooldag is nog maar pas voorbij of daar begint het reeds. Sint-Maartens en Sinterklazen lopen bij bosjes rond alsof zij afgietsels zijn. En eens het wat frisser weer wordt wordt ook de Kerstman los gelaten. Het heeft geen naam meer.

Je moet maar eens kind wezen, je loopt aan de hand van moeder of vader door de stad, de blaren hangen nog aan de bomen en daar duikt reeds een sint op. Dan voel je

ACH ZO!

je als kind toch bekocht, dat pik je toch niet. En dan zuchten de grote mensen: „Er zijn geen kinderen meer vandaag de dag!”

Sint Maarten komt op 11 november, vijftwintig dagen later komt Sinterklaas en nog eens twintig dagen later de Kerstman. Dat heeft de natuur toch zo gewild! Waarom moeten mensen die organisch gegroeide orde zo kindonvriendelijk door mekaar gooien?

En alsof dat nog niet genoeg is zadelen zij die valse sinnen met de meest rare dingen op. Poppen, eens de levenslange zorgkinderen van het meisjesdom, werden kopietjes van Hollywood-godinnen, de siliconen boezems inbegrepen. Romantische treinen werden metaalkleurige teegevees en de tinnen soldaatjes, ze wogen te zwaar om een stap te verzetten, werden

vervangen door plasticen moon-rangers gewapend met de meest gesofistikeerde straal-mitrailleurs. Bah!

Die malse bruine beer, voor zovele bloedjes toeverlaat in moeilijke tijden, kreeg zo'n gigantische afmetingen dat hij wel met clenbuterol lijkt gevoerd. Ofwel werd beer vervangen door voorhistorische monsters zoals ze voor het laatst in Bernissart werden gezien.

Blijkt nu dat al dat spul niet in mekaar geknutseld wordt in een vriendelijk klein ateljeetje maar in landen waar niet alleen de lonen laag zijn maar de werkomstandigheden alles behalve menswaardig.

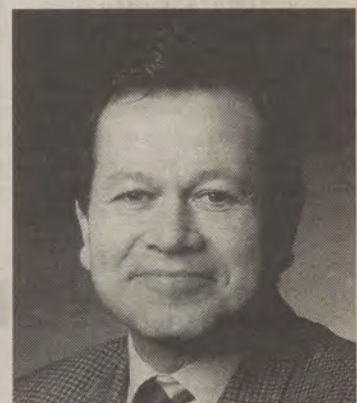
Er is duidelijk iets mis met Sinterklaas!

Hier en daar klaagt wel eens iemand deze toestand aan maar tot een Globaal Plan is het nog niet gekomen. Daarom hebben wij met vreugde kennis genomen van het feit dat Hugo Olaerts de zaak bij 's Lands hoogste instanties heeft aangekaart. En onze blijdschap sprong hoog op toen Mia De Vits van het ABVV, de verfoeilijke Barbiepop in de hand, aankloeg dat het Westen op schandalige wijze teert op de slechtbetaalde arbeid in dienst van onze Sinterklaasindustrie.

Deze jongen, voor wie de Sint voor eeuwig en altijd dé enige en ware kindervriend zal blijven, heeft zich over het probleem gebogen. Na alles afgewogen te hebben lijkt er maar één middel meer mogelijk en dat is een parlementaire onderzoekskommissie! Daar zullen de Vertegenwoordigers van het Volk gekonfronteerd worden met wat er heden ten dage onder het mom van Sinterklaas uitgevreten wordt. De commissie zal kinderen, als eerste belanghebbenden, horen. Ouders mogen er ook bij zijn en pas in laatste instantie de kimmersanten.

Het spreekt vanzelf dat de tussenkomst van de Sint op teevee zal worden uitgezonden, rechtstreeks en onverkort!

R.Asmus

Etienne Van Vaerenbergh

In de Senaat interpelleerde Bert Anciaux de minister van Binnenlandse Zaken over preventieve veiligheidsmaatregelen die genomen werden rond het proces tegen de GIA-kopstukken. Vandelanotte sprak in zijn antwoord over de genomen maatregelen - hoofdzakelijk gericht op het voorkomen van terreuraanslagen - en liet weten dat de extra-kosten volledig gedragen werden door de rijks-wacht. Het gaat om een bedrag van om en bij de 5 miljoen fr.

VU-fractievoorzitter in de Kamer, Annemie Van de Casteele, wilde van federaal minister van Telekommunikatie weten of er geen aanpassing kon komen van de verschillende telefoonzones, maar liefst acht in totaal, binnen de provincie Vlaams-Brabant. Inwoners van die provincie betalen bij het kontakteren van de provinciale diensten een verschillend tarief. *Di Rupo* had zich geïnformeerd, maar moest ontkennend antwoorden op de vraag van het kamerlid.

(gv)

ONDANKS DE VRAGEN

VU ZEGT JA TEGEN TELENET

Vorige week stelden we het project Telenet-Vlaanderen voor. Na het tumult van de voorbije dagen en de (waarschijnlijke, immers na het ter perse gaan genomen) beslissing dinsdagavond, blikken we met J.-M. Bogaert en Nelly Maes terug op het Telenet-debat in het Vlaamse parlement.

In het Tele-net spartelden de voorbije dagen vele vissen. Waar de ene dag een heilsprofeet de wonderbare visvangst voorspelde, werd dit de volgende dag even vlot als viswijventaal van tafel geveegd. Enkele uitgeverij trokken zich terug, er waren discussies in de Kamer, er was de aanvaring Van Miert-Di Rupo, het Vlaams parlement trachtte een belangenconflict in te roepen; dit alles werd telkenmale uitgebreid bekomentarieerd door observatoren allerhande.

Feit is dat zelfs warme minnaars van Telenet-Vlaanderen (en J.-M. Bogaert bekende zich uitdrukkelijk hiertoe) nog met vele vragen zitten. Er blijft de twijfel of de kabel werkelijk „mee” zal kunnen bij de telekommunikatie-ontwikkelingen. Zo hadden we het vorige week reeds over de ISDN van Belgacom en hoe zullen de satellieten verder evolueren? Wat zijn de slaagkansen inzake spraaktelefonie wanneer via Internet nu reeds intercontinentale gesprekken aan zonaal (!) tarief mogelijk zijn? Zal Telenet op de markt voor professionele gebruikers kunnen binnendringen, ondermeer het netwerk *Label* van uitgeverijbedrijven en banken neemt zich voor om hier dé informatiesnelweg te worden? Hoe zullen andere communicatienetwerken evolueren, zo is er (niet alleen) in Duitsland interesse voor het netwerk van de Spoorwegen.

Eenzijds verzekerde prof. Burgelman de Telenet-commissie dat verschillende netwerken naast mekaar kunnen (zoals ook CD, radio, film, televisie samen bestaan), anderzijds beweerde dezelfde deskundige dat slechts één infrastruktuur economisch werkelijk zal overleven?

VU POSITIEF

Jean-Marie Bogaert: „Uiteraard is de VU niet blind voor de donderwolven die zich boven Telenet-Vlaanderen samenvakken (zie WIJ, 29 nov. j.l.), toch steunt de VU de plannen omdat een immense hoopvolle verwachting het project schraagt. Nu we dagelijks met sociaal-economische rampspoed gekonfronteerd worden, is het goed dat Telenet-Vlaanderen een Vlaams perspectief biedt in een sektor die in de 21ste eeuw alleen maar aan belang zal winnen.”

Telenet-Vlaanderen komt er bovendien op een ogenblik dat de voormalige staats-telekommunikatiebedrijven hun monopolistische gewaden afleggen, met daar voor België nog eens de specifieke situatie bij van een Belgacom dat obstinaat weigert met Vlaanderen van gedachten te wisselen over de verdere telekommunikatie-strategie. Dit terwijl het in het Zuiden van het land een marktafspraak met de kabelmaatschappijen voorbereidt.

„De VU is niet blind voor de mankementen van het Telenet-project, maar steunt het omdat het - indien goed aangewend - Vlaanderen klaarstoomt voor de volgende eeuw”, aldus J. M. Bogaert.

Ook federaal minister Di Rupo (PS) deed de voorbije dagen hard zijn best om te bewijzen dat Vlaanderen niet op hem moet rekenen om Telenet te verdedigen. De VU richtte dan ook meteen een adres tot Europees commissaris Van Miert, nadat deze laatste Di Rupo had gewaarschuwd dat België de concurrentie moet laten spelen.

Zo viel het de VU de voorbije dagen ook op dat de belangen van Telenet-Vlaanderen blijkbaar niet altijd even konsekwent behartigd worden. Minister-president Van den Brande reageerde wel tegen Di Rupo. Maar toen het erop aan kwam te ageren tegen de federale programmawet (zie WIJ, 29 nov.), wees hij het inroepen van een belangenconflict vanuit het Vlaams parlement af. En in de federale Kamer bleven CVP en SP stom voor de VU-amendementen die ervoor moesten zorgen dat de federale greep op de telekommunikatie op zijn minst niet versterkt werd.

Nelly Maes: „Rekening houdend met de verkrampde opstelling van Di Rupo en Belgacom en tegen de achtergrond van een steeds internationalere (dus grotere) markt met tegelijkertijd gigantische fusies (dus minder marktspelers), is Telenet-Vlaanderen de meest realistische weg die Vlaanderen kan bewandelen wil het mee zijn, meespreken en vooral een Vlaamse identiteit bewaren op de grote telekommunikatie-snelwegen die kris-kras door Vlaanderen zullen lopen.”

POLITIEKE SNELHEIDSOVERTREDING

Nog vanuit de zorg om de Vlaamse identiteit van het project, heeft de VU er in de rand van de besprekingen herhaaldelijk op gewezen dat deze nieuwe opdracht van de interkommunales geen hypoteek mag leggen op het reeds lang gewenste debat dat moet leiden tot een geïntegreerde visie op de interkommunales.

J.-M. Bogaert: „De huidige situatie zijnde wat ze is, roepen we de kabelmaatschappijen op om volledig (dus voor 35%) te participeren. Een eventuele rechtstreekse intrede van Electrabel (zie WIJ 29 nov.) kan de Vlaamse verankering immers in het gedrang brengen.”

Ondanks de positieve vooringenomenheid tegenover het project, zag de VU zich toch

verplicht nog vele andere bedenkingen te formuleren. De kwaliteit van het parlementair werk liet immers veel te wensen over, illustratief was dat het debat al meteen met een valse noot startte.

De regering had de beslissing namelijk onopvallend weggevoeld in het Programmadekreet tussen een amalgaam van maatregelen die toelaten lopende projecten af te werken. Het kostte de oppositiepartijen heel wat overtuigingskracht om - vooral de CVP - te doen inzien dat Telenet-Vlaanderen meer aandacht verdiende en uiteindelijk „mocht” het Parlement een eigen voorstel indienen.

J.-M. Bogaert: „Hierop volgde een schimmig staaltje retoriek als zou het parlement voor het eerst blijk hebben gegeven van onafhankelijkheid tegenover de regering. In werkelijkheid werd het debat in een strak keurslijf gestoken, zowel naar timing als onderwerp. Het voorstel van de CVP/SP-parlementsleden was en is niet meer dan een „Martelaren- (naar zetel van de regering op het gelijknamige plein) voorstel.”

Het parlement moest dus bewijzen dat het volwassen is. Het luidde dat de Europese liberalisering vanaf 1 januari geen uitstel zou gedogen. Het debat nam zelfs zo'n vaart dat, toen er op een dag geen vergaderlokaal beschikbaar was, de commissie-Telenet op verplaatsing ging naar de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Wellicht een compensatie omdat het element Brussel tot dan toe geheel afwezig was in het project Telenet-Vlaanderen?

Nelly Maes hoopt dat de snelle beslissing van het Vlaams parlement zich niet tegen datzelfde parlement zal keren.

De verenigde commissie Media en Economie regelden op 8 november de werkzaamheden. Vervolgens was er toelichting van de indieners, de Vlaamse regering, de Telenet-projectgroep en de kabelmaatschappijen. Later werden ook Belgacom, BIPT, Europese Commissie, de Unie voor professionele gebruikers en professor Burgelman gehoord. Er was ook een advies van de Raad van State en een eindbespreking. Met tussendoor nog een poging om een belangenconflict in te roepen. Op 5 december werd dan beslist, dit betekent dat het parlement in minder dan één maand het dossier rond kreeg, wellicht een parlementair snelheids-rekord of eerder een snelheids-overtreding?

FUNDAMENTEEL DEBAT NOG NIET GEVOERD

Formeel diende het Vlaams parlement te beslissen over de vraag of de kabelmaatschappijen kunnen participeren in een vennootschap die de kabel ombouwt tot een interactief communicatienetwerk. Deze vraagstelling - het moge paradoxaal klinken, maar dat is het niet - ging zowel veel te ver, als niet ver genoeg.

N. Maes: „Het SP/CVP-voorstel ging veel te ver omdat het fundamentele parlementair debat over de economische, sociale en cultureel-maatschappelijke gevolgen van de ontwikkeling van de informatiesnelwegen voor Vlaanderen hiermee beslecht kan zijn.”

Ten gronde is de Telenet-beslissing immers een verregaande verweving tussen economie (= telekommunikatie, hier gelden enkel „verkeersregels”, maar geen inhoudelijke voorschriften), en cultuur (= media, waar de overheid ook inhoudelijke regels kan stellen). M.a.w. er is een reële vrees dat met dit project een weg is ingeslagen, zonder dat de overheid verder nog enig zeggenschap of sturing over het aanbod zal hebben.

J.-M. Bogaert: „Eenzijds vroeg de VU waarborgen dat de beslissing beperkt zou zijn tot enkel het eerst aangeboden en/of goedgekeurde dossier, m.a.w. tot Telenet-Vlaanderen, anderzijds wil de VU dit specifieke project Telenet-Vlaanderen onmiddellijk een kans geven.”

De VU inspireerde dan ook mee de resolutie die het debat moet vrijwaren en bereidt nu reeds haar inbreng voor bij het debat

dat in 1996 gevoerd zal worden. Toch blijft het dekreet de interkommunales noch min noch meer dan een algemene vrijbrief geven om te starten met alle mogelijke telekommunikatie-ontwikkelingen.

De resolutie over het telekommunikatiedebat bevat ook twee verdere voor de VU cruciale punten in verband met Telenet-Vlaanderen, één over de naam van het project, een ander over de betrokkenheid van de Vlaamse Brusselaars. Zo zal op vraag van de VU de inspanningsverbintenis moeten worden aangegaan om ook de Brusselse Vlamingen te bereiken, pas dan kan het project werkelijk een maatschappelijk Vlaams project zijn.

De resolutie verwijst ook „expressis verbis” naar de naam Telenet-Vlaanderen. Voor de VU betekent dit dat er - tegen de geruchten in - een verwijzing naar Vlaanderen in de commerciële (roep)naam zal blijven. Voor de VU is het project werkelijk Vlaams en een voorbeeld van toekomstgerichte verankering - indien de Vlaamse identiteit niet enkel in rechte, maar eveneens uit de naamgeving blijkt.

JURIDISCHE ANGELS

J.-M. Bogaert: „Vanuit onze bezorgdheid om Telenet-Vlaanderen, menen we dat dit SP/CVP-voorstel van dekreet op vele vlakken niet ver genoeg gaat omdat het overhaast en ondoordacht geschreven is. Het is juridisch glad ijs, dat aan de tegenstanders argumenten zal geven om stokken in de wielen van Telenet-Vlaanderen te steken.”

Zo zullen de Raden van Bestuur van de interkommunales beslissen of de interkommunale ook werkelijk deel zal nemen. De VU meent dat dergelijke fundamentele opdrachtwijziging slechts kan mits instemming van de gemeentebesturen, de bestaansreden van de interkommunales. De VU voorspelde dat de visie, dat dergelijke beslissing enkel door de gemeenteraden kan genomen worden, later ook als juridisch juist zal bestempeld worden.

Een andere juridische angel van het overhaaste parlementaire werk, ontwaart de VU in het advies van de Raad van State. Zo is het niet denkbeeldig dat rechtskolleges later zullen beslissen dat het Vlaams parlement zich met dit dekreet op het terrein van de federale wetgever heeft begeven. De VU herhaalde haar pleidooi om Vlaanderen de volledige telekommunikatiebevoegdheid te geven en kondigde aan in het federale parlement de nodige stappen (opnieuw) te ondernemen.

N. Maes: „En zo beland je terug bij de blitz-snelheid waarmee de beslissing door het parlement gejaagd werd. Er kan enkel gehoopt worden dat de parlementaire snelheid van vandaag, morgen niet als een (juridische) boomerang terug in het gezicht van Telenet-Vlaanderen terecht zal komen.”

Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Bart Weekers

WILLEM VERMANDERE:

„WANNEER GAAN WE OP 11 JULI EENS BLIJ ZIJN?“

Met de aankondiging dat hij voortaan weigert op te treden op Guldensporenvieringen waar de Vlaamse Leeuw gezongen en gespecht wordt, zette Willem Vermandere kwaad bloed bij veel Vlaams-nationalisten. De West-vlaamse zanger is momenteel Vlaanderen aan het rondtoeren met z'n nieuwe cd "Mijn Vlaanderen". In de titelzong spreekt hij zijn ergernis over, maar ook zijn liefde uit voor dit lage land. De tekst werd, in een uitgebreidere versie, gepubliceerd in "Hersens op z'n Vlaams". WIJ kreeg Willem Vermandere te stekken aan de vooravond van een optreden in het Gentse "Trefpunt".

Willem Vermandere is niet meer de Vermandere van pakweg twintig jaar geleden. Gelukkig maar. Vlaanderen is ook niet meer het Vlaanderen van de vorige generatie. Neem nu die open haard in het Trefpunt, het Gentse kafee onder de toren van Sint-Jakobs waar Vermandere vorige week maandag optrad. De gezelligheid van het haardvuur wordt gesuggereerd door televisiebeelden van dansende vlammen. Een videorecorder met een auto reverse-systeem zorgt ervoor dat de bezoekers steeds in de vlammen kunnen wegdromen. "t Is gezellig en 't maakt geen vuiligheid", zegt de uitbater schalks.

In het tekstboekje van de nieuwe cd van Vermandere staat te lezen: "uit het zuiden van West-Vlaanderen kwamen vijf muzikanten om me te helpen de grenzen van "Mijn Vlaanderen" open te trekken." We werpen de bard dit citaat voor de voeten. Het volstaat om hem aan de praat te krijgen. Zonder auto-reverse rollen de mijmeringen, anekdotes, ergernissen en wijsheden uit zijn mond. Vermandere stelt zichzelf vragen, vertelt, lacht, windt zich op, vloekt, betoogt, ... en vraagt zich opnieuw af.

We spraken weinig over "Mijn Vlaanderen" maar vooral over ons Vlaanderen. En daarover durven de meningen al eens botsen. Daarom deze waarschuwing: de meningen van Vermandere lopen niet noodzakelijk gelijk met deze van de redactie. In tegenstelling tot de vlammenvideo, durven we er wat om verwedden dat ons gesprek wel stof zal doen opwaaien. Met Vermandere spreken is nu eenmaal boeiender dan naar een video kijken.

„WIJ ZIJN HYBRIDEN, PERFEKTE BASTAARDS, WE LEVEN IN EEN DOORSTROOMLAND“

Vermandere: „Wat betekent dat nog, grenzen? Als ik in mijn tuin kijk, zie ik in een hoek van 180 graden, van de ene kant van het vlakke land tot de andere kant, de autostrade van Calais naar Jabbeke en verder. Wat is mijn vaderland nog, als een beetje verderop heel Europa passeert? Laat al die buitenlandse invloeden gerust op ons afkomen, en laat er ons creatief mee omgaan. Dat is mijn antwoord op die prietpraat over de vermenging van rassen. Die vermenging van invloeden is onze sterkte, onze kracht. Wij zijn hybriden, perfecte bastaards, we leven in een doorstroomland.“

■ Betreur je die dreigende teloorgang van het Nederlands?

„Luister, er valt niets te betreuren. De toekomst zal niet worden wat je ervan droomt. Je zal je moeten aanpassen, vrede moeten nemen met de veranderingen die op ons afkomen: de volgebouwde kust, de autostrades in het vlakke land, de industrieterreinen rond elk dorp, ... Laat ons proberen ons er goed in ere te houden. We moe-

nog voor onze taal en cultuur zou opnemen? Och Here, als Vlaamse zanger ben ik toch ook met mijn gat in de boter gevallen dat ik vandaag in het Nederlands kan zingen, nietwaar?“

Hoe het morgen zal zijn, zullen we morgen zien. De geschiedenis zal z'n gang gaan, zonder dat we de toekomst kunnen voorspellen. Zal de wereld echt een dorp worden, of zal ieder volkje meer muren om zich heen optrekken?“

daar een Vlaamse leeuw geprogrammeerd staat, niet een grote politieke daad van verzet gesteld?

„Mag ik zeggen dat ik een mens ben, wiens geduld niet eindeloos is? Wel, ik ben het moe. Ik kan niet meer. Ik heb me teveel geërgerd aan bekrompen mensen. Als ik een hele avond gezongen en verteld heb, over mijn afkomst, hoe ik de wereld bekijk, hoe ik speel met mijn moedertaal, wat me treft, en tot slot van de avond springt iedereen recht, in militaire houding: "ze zullen bem niet temmen, de fiere Vlaamse leeuw, al dreigen zij zijn vrijheid, met klauwen en geschreeuw", "wat Wals is, vals is, sla dood!", "Vliegt de Blauwvoet storm op zee!", ... dat is een stijl die ik niet meer... dat gaat niet meer.“

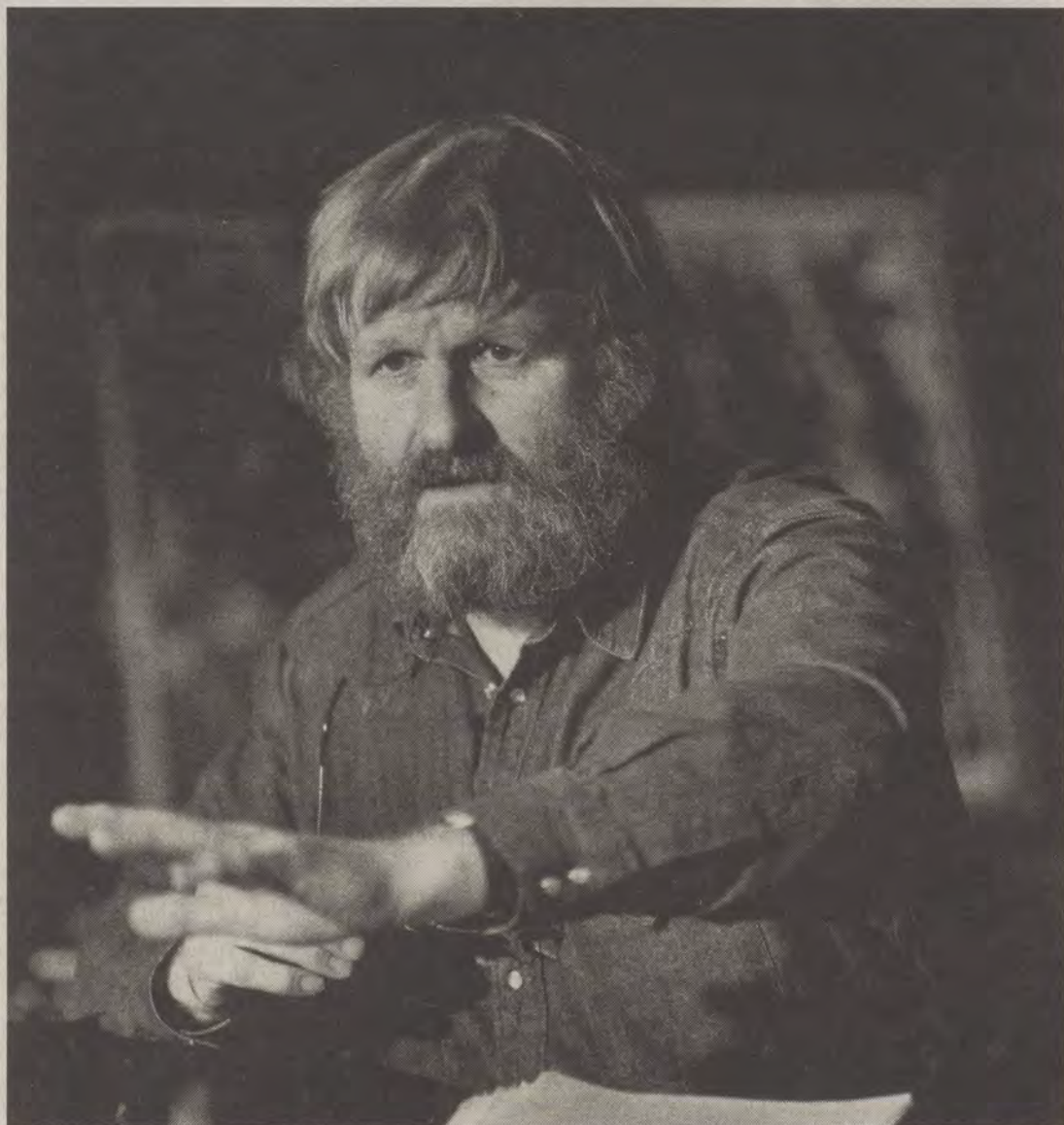
Wanneer zullen we dat eens begrijpen? Dat is negentiende eeuws, dat is middeleeuws! De knots en de goedendag, dat tromgeroffel, die Vlaamse Leeuw, ... ja, ik weet het wel, dat is een symbool. Maar voor mij is het een intuïtieve aangelegenheid. Laat ons daarmee ophouden. Waar ik kom om te zingen, gaat het over andere dingen. Die Vlaamse Leeuw is een stijlbreuk.

Zoals "ik ben Vlaming en daar ben ik fier op". Och God. Welke redenen zijn er nu om daar fier op te zijn? Mijn Vlaamse land is niet beter of niet slechter dan een ander land. Het is niet meer van deze tijd om ons eigen op te hemelen, om te denken dat we beter zijn dan een ander. Als *Tijernobyl* ontploft, is heel moeder Aarde in gevaar.

En de *IJzertoren*. Waarom komen die *skinheads* daar op af? Ik ken de mensen van het *Bedevaartkomitee*. Ik weet dat *skinheads* naar Diksmuide krijgen het laatste is wat ze willen. Maar die *IJzerbedevaart* is een beetje ..., kijk, ik zal het zeggen: fascistoïde. Het is fascisme verwekkend dat we de *Eed van Trouw* aan ons vaderland zweren. Of het *Zangfeest*, met zijn muziekcapellen en die kultus van de traditie, die nostalgie naar het grootse verleden.

Ik weet dat ik door deze dingen te zeggen op mijn kop ga krijgen. Men is verplicht om de *IJzertoren* mooi te vinden. Maar *AVV-VVK*? *Alles voor Vlaanderen, Vlaanderen voor Kristus*, dat is mystiek. De mystiek van de Vlaamse jongens aan de *IJzer*. Toegegeven, daar hebben mensen en verenigingen, daar heeft de Vlaamse beweging kracht uit geput. Daarvoor zijn mensen de dood ingegaan. Ik zeg dat met heel veel piëteit, met andoening zelfs.

Ik woon in de schaduw van die toren. Ik heb nog voldoende mensen gekend die me verhalen vertelden uit de *Grote Oorlog*. Maar leg die *AVV-VVK* eens uit aan een Amsterdammer met een ring in zijn oor, of aan een Chinees, of een neger. Nou, nou. De *IJzertoren* is helaas geen universeel symbool. Zet een Amsterdammer, een Chinees of een neger voor *Käthe Kollwitz* in *Vladiso*, en je hebt al veel minder uitleg nodig. Al de ellende van de oorlog, gesymboliseerd in het versteende verdriet van die gebogen moeder en vader. Loop even rond op het eerste

Willem Vermandere: „Laat de zangers nondejdju hun mening zeggen, laat ze speels zijn en fantaseren. Laat ze zelfs ergernis wekken, het publiek een geweten schoppen. Daàrvoor zijn we op de wereld!“

„Wat zei *Mulisch* toen hij de *Prijs der Nederlandse Letteren* ontving? Dat over 75 jaar het Nederlands voor de Vlamingen en de Nederlanders de tweede taal zal worden zijn. Dat klopt helemaal. De Engelse vertalingen van mijn liedjes voor het programma in de kerk van *Pasendale*, slingerden rond op tafel. Een vriendinnetje van mijn dochter vond ze zo schoon. En mijn dochter zei: "Maar papa, is dat van u, zo'n prachtige teksten?" Ineens kregen die teksten voor die meisjes een bijzondere betekenis. De tijden zijn rare wendingen aan het nemen. Uitgerend nu het Nederlands in Vlaanderen bestaansrecht verworven heeft, behoor ik misschien tot de laatste generatie die echt in de eigen taal zingt, dicht en rijmt. Ik vraag me soms af, heeft het maar zo lang geduurd? Nu, wees gerust, ik zal in het Nederlands blijven zingen, ik zou niet anders kunnen. Ik blijf houden van mijn taal, ik werk erop en speel ermee.“

ten onze geschiedenis kennen, van de machtige steden *Gent* en *Brugge* en de *Vlaamse primitieven* en *polyfonisten*. Maar we mogen niet vergeten dat het voorbij is.

We moeten met de gebroken potten van het verleden een nieuwe kruik boetsen. Met alle respect voor de inspanningen die bvb. het *Davidfonds* levert voor onze cultuur en de promotie van jonge en onbekende schrijvers; ik herinner me nog goed hoe mijn leraar Nederlands op de *paterskweekschool* me op het hart drukte: "Jongen, je moet veel lezen, dat is heel belangrijk. Maar lees niet teveel boeken van het *Davidfonds*.""

■ Vind je die strijd van het *Davidfonds*, maar ook van talloze andere verenigingen, politici en Vlamingen voor onze taal en cultuur in het grote Europa, bij voorbaat verloren?

„Dat mag ik niet zeggen. Neen, stel je voor dat er niemand het

„DIE IJZERBEDEVAART IS EEN BEETJE... KIJK, IK ZAL HET ZEGGEN: FASCISTOÏDE“

„t Heeft toch geen zin om te gaan janken op de Belgische staat die al die gastarbeiders naar hier heeft gehaald en nu met de gebakken peren zit? Ze zijn hier, en daarmee basta. Mijn grote verwijt aan uiterst rechts is dat ze alle initiatieven die creativiteit vergen in de kiem willen smoren. Dat ze de simpelste oplossingen kiezen, de gemakkelijkste weg. De schulden aanwijzen, dat is gemakkelijk, maar verdomme, bied eens een creatief antwoord! Maar kom, ik ben een Vlaamse zanger en ik zing mijn liedje. Ik moet andere aksenten leggen dan de politici. Laat hen hun werk doen, met verbeelding, ik zal het mijne doen.“

■ Heb je als zanger door niet meer te willen optreden op Guldensporenvieringen als

het beste kerkhofje in de Westhoek, en die deernis om de jongens van '14-'18 overspoelt je. Heb je hetzelfde gevoel als je voor de IJzertoren staat? Neen, ik toch niet. Daar is het de triomf, de Grote Vuist van Vlaanderen. Anderzijds herinner ik me nog goed de dynamitering van de toren. Ik begrijp dat daar mensen omgeweend hebben. Dat is iets, hoor, een symbool opblazen. De wet van de geschiedenis is onverbiddelelijk. Eigenlijk is die IJzertoren een gemiste kans."

„EEN ZANGER IS ER OM AF EN TOE WAT PIKUREN TE GEVEN"

■ Het Bedevaartkomitee poogt nochtans andere aksenten te leggen, te wijzen op verdraagzaamheid, vrede?

„Ik weet het. Ze hebben trouwens al liedjes gebruikt van mij. Maar kijk, ik heb eens opgetreden in de abdij van Orval. Eén van die paters in die geweldige, reusachtige bak van een abdij zei me: „ja, het kruis... we dragen bier het kruis van het verleden." Daarmee bedoelde hij dat men vroeger miljoenen veil had om abdijen te bouwen. Maar vandaag moet dat gebouw onderhouden worden, gerestaureerd.

Het is een beetje hetzelfde met die IJzertoren. Heeft die toren zoals de machtige abdijen van vroeger, niet z'n symboolwaarde verloren? Hoe geef je dat symbool door aan de nieuwe generatie? Waarom gaan de jongeren niet meer naar Diksmuide? Waarom blijven de skinheads wel gaan?"

■ Het IJzertorenbedevaartkomitee bracht bij de vorige bedevaart ook een lied uit de Mauthausenzyklus. Dat was een duidelijk signaal aan het adres van extreem-rechts. Als U zich als oer-Vlaamse zanger afkeert van Vlaamse symbolen als IJzertorenbedevaart of Vlaamse Leeuw, voelen veel democratische Vlaamsgezinden zich in de rug geschoten.

„Ja, men neemt mij dat kwalijk. Ik zou moeten meewerken aan de Bedevaart, en op 11 juli blijven zingen. Maar, ik heb 11 juli niet nodig om Vlaming te zijn. Ik vier het ganse jaar door 11 juli, ik leef elke dag mijn Vlaamse eigenheid uit. Het is de stijl die het hem doet. Wanneer gaan we op 11 juli onder een boom gaan zitten of dansen, en blij zijn?"

Luister, ik ben niet helemaal redelijk, dat geef ik toe. Een zanger is er om soms wat onredelijk te zijn, om wat pikuren te geven. Ik heb een haat-liefdeverhouding tot Vlaanderen, dat kleine stukje aarde waaraan ik zoveel te danken heb, en dat mij langs alle kanten probeert vast te houden, te betuttelen en beknotten.

Verdomme, ik ben niet anders dan een Vlaming, het is al da'k heb, mijn taal en mijn wortels in dat werkmensendorp Lauwe. Ik speelde er in de harmonie Sint-Cecilia. We kwamen samen in "den Beir", maar het opschrift boven 't café was "A l'Ours". We speelden geen stukjes, maar "morcautjes". 't Was niet de symfonische beweging van Marcel Poot, maar de "mouvement symphonique". De dirigent was van Kortrijk, maar hij sprak meer Frans dan Vlaams.

't Is een krachtbron voor ons, die verdrukking van vroeger. Dat zit er diep in. Wij hebben niet die ambitie om carrière te gaan maken in den vreemde, zoals Herman Van Veen bvb. zonder moeite zijn repertoire laat vertalen in het Duits, het Engels, het Frans, en dan op toernee gaat in Duitsland, in Amerika, in Frankrijk. Hij heeft daar helemaal geen problemen mee. Ik zie dat niet zitten. De gedachte alleen al vind ik gruwelijk. Ik wil blijven wie ik ben. Een beeldhouwer die thuis leeft, en van daar de wereld bekijkt zoals die op hem afkomt.

En ik besef dat ik soms in gebieden doordring, waar verstandige mensen als politici niet doordringen. Naar aanleiding van "Bange blanke man" zei Paula D'Hondt me: "verdorie Willem, in één liedje zeg je meer dan gans mijn rapport dat niemand gelezen heeft".

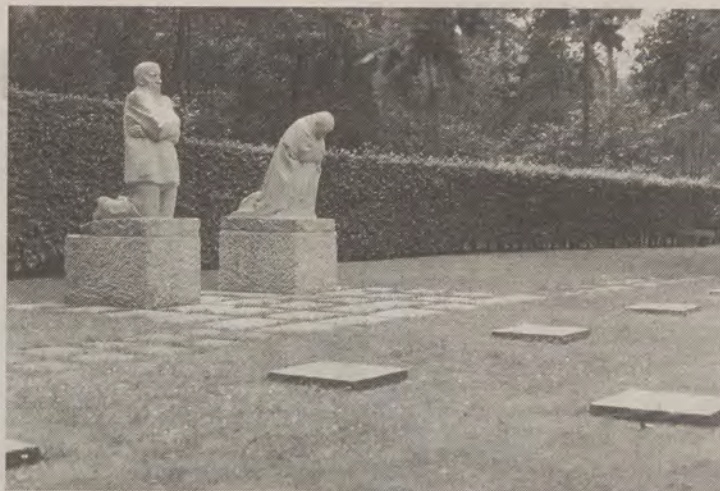
■ Met dat liedje werd je haast een protestzanger. Tijdens de Guldenporenviering in Brussel werd je fysiek verhinderd dat lied te zingen.

„Ik heb na die affaire op de Grote Markt in Brussel enkele dreigbrieven gekregen waarvan ik niet goed was. "Waar moet ik naar toe?", flitste er even door mijn hoofd. Als die rechtse jongens hier zouden meester worden, potverdomme, ik zal ook op hun lijstje staan. Enfin, 't is te gek."

■ Heeft een volk geen nood aan rituelen, om zichzelf te bevestigen, om samen te vieren of herdenken?

„Ik weet het niet. Rituelen... Ik kan ook tot de man Jezus gaan zonder pastoor, zonder kerk. En ik heb er ook geen behoefte aan om massa-bijeenkomsten te beleggen waar iedereen zich goed voelt omdat men met zoveel is. Adolf Hitler kende zeer goed het belang van de massa.

Rituelen en symbolen als een lied of een vlag, dat is aan mij niet besteed. Maar is dat niet normaal voor een artiest? Ik wil zélf op zoek gaan naar nieuwe rituelen. Ik wil geen vrede nemen met de bestaande liederen, de bestaande gedichten en fabels. We mogen niet vastroesten

Het beeld van de treurende ouders van Kätthe Kollwitz in Vladislo: „Al de ellende van de oorlog, gesymboliseerd in het versteende verdriet van die gebogen moeder en vader."

in onze tradities. Altijd maar opnieuw zingen van die wiegende zeeën en dat Kempenland, parel aan de Dietsse kroon.

Kijk, ik ben enkele keren gevraagd door het ANZ om op het Zangfeest te komen zingen. Zij hebben altijd gevraagd of ik dat bepaald lied wilde komen zingen. Verdomme, ik was elke keer in mijn gat gebeten. Een paar jaar geleden, de Golfoorlog was aan de gang, wilden ze dat ik "Duizend soldaten" kwam zingen. Dat wilde ik niet, dat had ik al duizend keer gezongen.

Ik wilde wel "Bange blanke man" komen zingen, het liedje stond nog niet eens op plaat. "Tja", was de reactie, "dat lied kennen we niet, dat moet eerst besproken worden in de commissie", etc. Ik moest de tekst faxen. Daarna hebben ze nog twee keer gesmeekt, en dan niets meer. En "zwarte zondag" was nog niet gebeurd, het Vlaams Blok was nog niet doorgebroken. Van die ervaring heb ik veel geleerd.

Zijn de Zangfeesten er om de zangers in een gareeltje te laten lopen? Neen toch! Laat de zangers nondedju hun mening zeggen, laat ze speels zijn en fantaseren. Laat ze zelfs ergernis waken, het publiek een getewen schoppen. Daàrvoor zijn we op de wereld!"

De IJzertoren, „die Grote Vuist van Vlaanderen".

„HET IS TOCH NORMAAL DAT JE NIET UITERST RECHTS KUNT ZIJN EN TEGELIJK KREATIEF?"

„Ik moest lang geleden eens optreden in een klooster. Zuster overste leidde me in die typische nonnetjestaal in als een van God begenadigd zanger, die zoveel goede talenten had gekregen, etc. Ik zat daar in de koelissen te zuchten, och hoe schoon. Dan mocht ik het podium op. Na twee liedjes kon ik me niet meer inhouden.

"Zusters", zei ik, "ik was ontroerd door de schone inleiding van zuster overste, maar dat God mij gezegend heeft, dat is niet waar hoor. Ik ben gestraft door God." Een huivering ging door de feestzaal van het klooster. "Als de mensen geboren worden, krijgen ze allemaal mooie gebedenboeken mee, om goed te leven", legde ik uit. "Maar God heeft aan mij gezegd: 'Gij kleine rostekop, gij krijgt geen boek. Gij moet uw gebeden zelf maar schrijven!'"

Dat is de kern van de zaak: een creatieve mens is gedoemd om zelf zijn weg te zoeken in de wereld, zelf zijn eigen liedjes te schrijven. Een artiest neemt geen vrede met wat er voor hem geschreven en gezongen werd. Daarom ben ik een nomade, een zwerver die op zoek gaat naar zijn eigen creaties. Zeg me eens, als het Vlaams Blok overhoop ligt met al de creatieve krachten in Vlaanderen, aan wie zal het dan liggen, aan de kreatievelingen of aan het Blok? Waarom zingt Jef Elbers niet meer? Boze mensen zingen niet. Enfin, het is toch normaal dat je niet uiterst rechts kunt zijn en tegelijk creatief? Dat is toch contradictorisch? Dat is alle voedingsbodem afsnijden, jezelf inbetonnen."

■ Een paar jaar geleden zong je "Bange blanke man" en "Daniël" op een VU-kongres. Daniël was een lied over een repressieslachtoffer. Waren die liedjes je ook opgedrongen?

„Neen, ik zing wat ik wil. Het lied van Daniël gaat over een man die voor de oorlog nog onder invloed van Verschaeve bij de grote Hitler-vriend en nazi-beeldhouwer Arno Breker in de lering was gegaan. 't Straffste was nog dat de mooiste modellen in het atelier van Breker volgens Daniël joodse meisjes waren. "Zo'n felle vrouwen", zei hij.

Daniël werd na de oorlog gestraft. Zijn carrière kon hij vergeten. Hij emigreerde naar Argentinië. Hij is me twee keer komen bezoeken. De eerste keer, toen hij mijn beelden zag,

kreeg hij de tranen in zijn ogen. "Daarvan heb ik gedroomd", zei hij. Ik dacht bij mezelf, tiens, moest ik zijn leeftijd gehad hebben voor de oorlog, zou ik hier in de Westhoek ook niet in de ban geraakt zijn van die bevlogen, charismatische Cyriel Verschaeve?"

■ Er zijn nu nog mensen die geen kwaad woord over Verschaeve willen horen.

„Ik weet het wel. Ik vraag me af, als je zoveel invloed uitoefent op de mensen, zoals Verschaeve, is het dan niet je plicht om echt geïnformeerd te zijn? Wist Verschaeve echt niet wat er in Duitsland aan het gebeuren was? Boeken verbranden, het ras zuiveren, de joden vervolgen? Is het zo moeilijk om toe te geven: ik heb me vergist? Dat is toch geen schande? De mensen die gekollaboreerd hebben kunnen dat toch zo moeilijk over hun lippen krijgen. Zolang ze dat niet kunnen, moeten we niet over amnestie beginnen. Vind ik toch."

Peter Dejaeger

Deze week in

Gedichtsbond: er heerst stilte rond konink

Knack

Verdiene soft drugs een harde aanpak?

De harde aanpak van soft drugs

Waarom stierf de 16-jarige Wim Saadeldin in het heropvoedingsgesticht van Mol, waar hij verbleef wegens handel in drugs? Kunnen minderjarigen in de gevangenis? En behoeven soft drugs een zachte aanpak? Deze week in Knack.

Groeien doet pijn

Begrotingsminister Herman Van Rompuy over de gevolgen van de vrije markt, het Verhofstadt-effect, de Europese muntunie, de sociale zekerheid, de wrijvingen binnen de meerderheid, het afgelopen schandaaljaar. Een gesprek, deze week in Knack.

De nieuwe James Bond

Een interview met Pierce Brosnan, de nieuwe James Bond. Een portret van de kersverse Bondgirls. En een overzichtje van wat er met hun voorgangers gebeurde. Is er leven na Bond? Deze week in Weekend Knack.

En verder:

Pers en justitie - Het konflikt bij Sabena - De gezondheidszorg in België - Economie: waarom de Belgen te veel sparen - Milieu: België maakt lawaai - Cultuur: de mooiste kunstboeken - Boeken: Gesprek met Anna Bijnsprinswinnaar Hanny Michaelis - Opvoeding: pesten op school - Wereld: de verse vrede in Mozambique en Haïti - Europa: de Zuidkant van de unie.

Knack

- WEEKEND KNACK
- TELEKNACK + TALENT

ELKE WOENSDAG TE KOOP

ADVERTENTIE

BRUSSEL: UNITED COLOURS OF BETON?

7 MILJARD BELGISCHE FRANK GEVONDEN!

Volksoniejongeren en leden van VU-Brussel hebben op zaterdag 25 november zeven miljard Belgische frank gevonden op een bouwterrein te Brussel. Op deze werf in de Leopoldswijk wordt momenteel de laatste hand gelegd aan de gebouwen van het Europees Parlement. De manifestanten deden deze merkwaardige vondst na een tip van toenmalig eerste minister Wilfried Martens. Een vijftigtal aktievoerders, waaronder staatssecretaris Vic Ancliaux en Brussels Raadslid Sven Gatz trokken naar de Euro-wijk om op ludieke wijze tegen het wegschenken van miljarden door de Belgische regering aan het Europees Parlement te protesteren.

Het verhaal van deze affaire start in het begin van de jaren '80. In die periode ontstaat immers de interesse van een aantal kapitaalkrachtige instellingen om van Brussel de Europese hoofdstad te maken. De speculatiegolf in de Leopoldswijk vangt aan. Vanaf 1982 toont de BAC, de spaarkas van de kristelijke arbeidersbeweging, sterke interesse voor een dergelijk project. In de voetsporen van de spaarkas volgt al vrij vlug het ACV. Wilfried Martens ziet de (financiële) "voordelen" van een dergelijk grootschalig project in en wordt een van de krachtigste pleitbezorgers van Euro-Brussel. Toen langs Vlaamse kant politiek en kapitaal de handen in elkaar sloegen, werd naar goede Belgische gewoonte een Franstalige evenknie gezocht en gevonden voor de BAC en de CVP, nl. de Generale en de PSC. Deze kommunautaire evenwichtsoefening kwam tot stand via Generale topman Etienne Davignon (PSC). In april 1987 wordt dan de nv Leopoldruimte opgericht, waarbij Generale en BAC de aandelen mooi onder elkaar verdelen. Deze nv zal al de gebouwen die voor het Europees Parlement zullen gebouwd werden of momenteel nog in de steigers staan, financieren. In 1989 worden aannemers gevonden voor deze grootste bouwwerf van de eeuw in België.

Het is zeer bevredemdend dat vanaf de periode 1986-1987 de vestigingsplaats reeds vast stond indien het Europees Parlement naar Brussel zou komen. De keuze voor de Leopoldswijk als toekomstige vestigingsplaats werd in het uiterste geheim en op topniveau beslist. Men heeft zelfs de arrogantie gehad om een deftige kosten-baten analyse met betrekking tot de verschillende mogelijke vestigingsplaatsen na te laten. De druk van de eerder vermeldde actoren was zo groot, daar zij over verschillende gronden beschikten in de wijk, dat er zelfs niet aan een andere plaats werd gedacht. Dit vermoeden wordt nog gesterkt door het gegeven dat het Europees Rekenhof momenteel ook twijfelt of de Leopoldswijk als vestigingsplaats voor het nieuwe halfroond van het Europees Parlement wel de beste keuze was.

Het zeer bevredemdend dat er geen openbare aanbestedingsprocedure werd gevolgd. Als dit wel was gebeurd, dan zou de totale kostprijs alvast lager zijn

geweest dan het huidig prijskaartje van 42 miljard Belgische frank. Datzelfde Europese rekenhof geeft VUJO en VU-Brussel dan ook gelijk wanneer het stelt dat er teveel is betaald voor deze bouwwerken. Maar er is nog meer. Het Franse Europarlementslid Jean-Claude Patsy schrijft in een verslag van de begrotingskommissie van het Europees Parlement dat er sprake is van corruptie in dit dossier. Hij suggereert hierbij de betrokkenheid van vooral Belgen, onder meer ook politici. Zonder hierover een uitspraak te willen doen, is het voor de deelnemers aan de aktie wel duidelijk dat er zeer nauwe banden bestaan tussen een aantal eerder vermelde politici en de grote financiers van het Leopold-project.

HET GESCHENK VAN MARTENS

De waarde van de grond waarop het EP gevestigd is zal naar alle waarschijnlijkheid, tenzij er een storm van stevig protest opsteekt, betaald worden door de Belgische staat. Wilfried Martens heeft immers in 1991 beloofd deze grond gratis ter beschikking te stellen. In de huidige omstandigheden betekent dit dat de Belgische staat de zeven miljard dient te betalen aan, jawel, de nv Leopoldruimte. Deze laatste heeft de grond van de NMBS, die oorspronkelijk eigenaar was van het terrein, verkregen tegen een zgn. "niet-spekulatieve prijs". Indien de Belgische regering haar belofte echter niet nakomt, dan zal het Europees Parlement deze last zelf moeten dragen aangezien dit kontraktueel is vastgelegd. Jean-Luc Dehaene heeft in de media verklaard dat België zijn belofte zal nakomen. Bevredemdend is dit echter niet

De VU-jongeren willen bouwen aan een leefbare samenleving. De Leopoldswijk in Brussel is voor hen niet meteen het Aards Paradijs. Zeker niet indien de Belgische regering de peperdure bouwgrond in de Europese wijk zomaar aan de EU kado zou geven.

wanneer we weten dat Dehaene goede banden onderhoudt met de BAC en destijds voogdijminister van de NMBS was en dus verantwoordelijk voor de aan de nv Leopoldruimte afgestane grond.

VUJO en VU-Brussel eisen dat de federale regering dit bedrag niet betaalt en wel om volgende redenen:

- Wilfried Martens deed zijn schriftelijke belofte op 18 november 1991, zes dagen voor de parlementsverkiezingen. Als het wegschenken van een dergelijk groot bedrag reeds tot "het afhouden van de lopende zaken" behoort, stellen de aktievoerders zich daar zeer ernstige vragen bij. Meer nog, dit is een belofte geweest van de toenmalige eerste minister en dit

zonder dat het parlement zijn visie hierover heeft mogen of kunnen uitspreken. In een democratie is dergelijke gang van zaken ronduit schandelijk. Bijgevolg menen de aktievoerders dat dit ondemocratisch engagement vanwege de regering niet kan en mag nagekomen worden indien de bewindsvoerders de democratische geest van onze samenleving respecteren.

- Tevens waren de hoofdzakelijk jeugdige aktievoerders van mening dat de Belgische regering zich reeds voldoende moeite heeft getroost om Brussel tot hoofdstad van Europa te maken. Zo heeft de Regie der Gebouwen in het begin van de jaren '90 2,2 miljard uitgetrokken voor een nieuwe ambtswoning voor de voorzitter van de EG-Kommissie, voor een nieuwe Europa-school, voor een pers- en onthaalcentrum en een nieuw kantoorgebouw. Daarnaast heeft Openbare Werken voor een bedrag groter dan 10 miljard fr. aan infrastructuurwerken gepend. Verder diende Openbare Werken te verhuizen van de Leopoldswijk naar WTC III: kostprijs 10 miljard fr. Sommige bronnen beweren dat de Belgische overheid reeds 30 à 40 miljard fr. in totaal heeft besteed om aan Brussel het etiket van Euro-city te geven. In het verleden heeft de regering nog andere kadetjes geschenken aan Europa. Zo was het Berlaymont-gebouw sinds 1971 eigendom van de Staat en werd dit gebouw aan 5.000 frank per vierkante meter verhuurd aan de Europese Kommissie. In die buurt schommelden de huurprijzen echter rond de 7.000 frank per vierkante meter. Wanneer men weet dat de oppervlakte van dit gebouw bijna 100.000 vierkante meter bedraagt, dan heeft de

Europese Kommissie reeds verscheidene miljarden bespaard met deze wel zeer lage huurprijzen.

ARMOEDE

Konkreet vragen VUJO en VU-Brussel dat de Belgische staat het gevraagde bedrag niet betaalt en dat het Europees Parlement de kostprijs overneemt. Anderzijds eisen zij dat met de bespaarde zeven miljard geïnvesteerd wordt in Brusselse armoede- en renovatieprojecten. Enkel op deze manier kan de steeds toenemende dualiteit in de hoofdstad bestreden worden. Elke dag worden in Brussel nieuwe blinkende gebouwen neergezet terwijl de groeiende armoede duidelijker zichtbaar wordt. De regering dient deze reeds grote kloof te dichten, waardoor er een harmonie kan ontstaan tussen Brussel als Europese hoofdstad en Brussel als leefbare omgeving. Doordat Brussel de hoofdplaats van Europa aan het worden is, zal de speculatiegolf enkel maar toenemen, waardoor ekstra sociale inspanningen gerechtvaardigd zijn. Brussel mag geen United Colours of Beton worden.

VUJO en VU-afdeling Brussel staken de regering dan ook een handje toe met het oog op het voeren van een dergelijk harmonie-beleid. Met behulp van enkele spaden werd een deel van de zeven miljard naar boven gehaald, iedereen weet nu waar het nodige geld kan gevonden worden, nl. in de grond van de Leopoldswijk. Tevens wordt aan de VU-parlementairen gevraagd om tijdens de begrotingsbesprekingen van 1996 of 1997 alert te zijn en dit kadet van de Belgische regering niet toe te laten.

Jan Puype

DE STERKE BELGISCHE FRANK

Er is in het kader van de toetreding tot de Europese Muntunie dezer dagen veel te doen rond de muntpolitiek van België. Onder het toezicht van minister van Financiën Philippe Maystadt voert dit land een zogenaamd „sterk muntbeleid”. Dit wil zeggen dat het monetair beleid van de Nationale Bank en van de regering erop gericht is om de koers van de Belgische frank stevig te houden tegenover andere munten. Deze politiek wordt fel bekritiseerd door ondernemingen die een groot deel van hun zakencijfer exporteren. Anderen verdedigen de harde munt omwille van de lagere rente en dus omwille van de overheidsfinanciën. Het is misschien aangewezen om kort even voor- en nadelen van een sterk-muntbeleid aan te halen.

VOOR EN TEGEN

Vereenvoudigd gesteld, heeft de munt-politiek invloed op twee zaken: op import en export enerzijds en op de rente anderzijds.

Een voordeel van een sterke

munt is dat deze interessanter wordt op de wisselmarkten. Beleggers zijn geneigd om sneller Belgische franken te kopen en hoeven daarvoor geen al te hoge risikopremie te krijgen. Deze risikopremie uit zich in de lange termijnrente, die enkel en alleen door vraag en aanbod wordt bepaald.

Deze lange rente zal laag kunnen gehouden worden, wat voor een land als België, met een reusachtige lange termijn-overheidsschuld positief is. Een ander voordeel van een sterke Belgische frank is dat onze import goedkoper wordt. De produkten die onze bedrijven aankopen in het buitenland worden met name uitgedrukt in munten die in veel gevallen zwakker presteren dan onze munt.

Een nadeel van een sterke frank is dat het monetair beleid de overheid handenvol geld kan kosten. Het is namelijk zo dat bij de minste druk op de frank (bijvoorbeeld door politieke onrust) de regering (via de Nationale Bank) de korte termijnrente zal optrekken. Dat is een instrument dat ze in

handen heeft om de munt te ondersteunen. Zo'n hoge korte rente is meteen negatief voor de korte termijnschuld van België. Maar het grote nadeel van een sterke munt is dat bedrijven die exporteren een ernstige handicap krijgen omdat hun produkten duurder worden. En voor een economie als de Belgische, die zeer open is, valt een dergelijke handicap de bedrijven zeer zwaar.

STERKE MUNT LOSLATEN?

De minister van Financiën verdedigt zijn monetair beleid vanuit een soort „komfortabele” economisch-budgettaire situatie op dit moment. Hij stelt dat de export nu reeds sterk gestegen is (periode januari-april 1995) en dat onze exportgerichte economie blijkbaar kan leven met een sterke munt. Anderzijds wil hij vooral dat de lange rente laag blijft in functie van de overheids-schuld.

De hoofdklemtoneel van Maystadt ligt trouwens duidelijk op het overheidsbudget, op het halen van de Maastricht-nor-

men; en veel minder op de erbarmelijke economische toestand van onze bedrijven.

Maar daarbij vergeet Maystadt aan te vullen dat onze bedrijven naast de munt-handicap ook nog de loonkost-handicap moeten torsen; en dat het juist de combinatie van die twee is die veel bedrijven de das om doet. Daarom zouden wij durven stellen dat een sterke munt ergens draaglijk is voor de bedrijven, maar dan wel mits ernstige verlaging van de gemiddelde loonkost in België. Om de concurrentiekracht van de Belgische ondernemingen te vrijwaren, moet de loonkost omlaag of de muntpolitiek losser, of allebei. Maar beide handicaps gelijktijdig zullen de golf van faillissementen niet doen stoppen, maar wel bestendigen.

Tenslotte zijn wij van oordeel dat onze economie in haar huidige toestand nog wel een extra-export-impuls kan verdragen. Stellen dat de export „toch reeds gestegen is”, lijkt ons nogal grof in deze economisch barre tijden.

Zeger Collier

SENATOR JAN LOONES

DOOR PAUS IN AUDIËNTIE ONTVANGEN

Jan Loones, burgemeester Marc Vanden Bussche van Koksijde en een delegatie van de Orde van de Paardevisser van Oostduinkerke werden door paus Johannes-Paulus II ontvangen.

De persoonlijke audiënties werden voorafgegaan door een massa-audiëntie die plaatsvond in een grote zaal naast de Sint-Pietersbasiliek. Zowat 5.000 toehoorders, bestaande uit speciaal geakkrediteerde groepen komende uit de hele wereld, woonden de plechtigheid bij. Zwitserse wachten en een uitgelezen groep kerkelijk hoogwaardigheidsbekleders zorgden voor veiligheid, toezicht en een vlot verloop.

HAPPENING VAN KULTUREN

Jan Loones: „De ceremonie begon met de voorlezing in verschillende talen van een stuk uit het Evangelie waarop de paus zijn commentaar formuleerde. Daarna werden, telkens in een andere taal, de diverse delegaties opgesomd. Bij vermelding van elke delegatie gaven zij teken van leven, ofwel door eenvoudig recht te staan, door het brengen van liederen, door het zwaaien met vlaggetjes, het aanheffen van een strijdkreet, enz.

Paus Johannes-Paulus II en VU-senator Jan Loones, onder vrienden als het ware...

Er waren delegaties uit Kroatië, Slowakije, Tsjecho, Massachusetts, Catalonië, Polen, Mexico, Chili, alle windstreken van Italië, enz. Uit Vlaanderen was er de Orde van de Paardevisser uit Oostduinkerke. Door het aanspreken van elke delegatie in de eigen taal, ook door de paus, had het geheel iets van een

„happening van culturen”. Zo werd onze groep uit Oostduinkerke door de paus aangesproken in voortreffelijk Nederlands!

WIJZE BELANGSTELLING

Na de massa-audiëntie ontving paus Johannes-Paulus II een aantal personen in persoonlijke

audiëntie. Voor de Vlamingen was dat VU-senator en -scheiden Jan Loones, burgemeester Marc Vanden Bussche, de oudste paardevisser Jules Durant en de voorzitter van de Orde van de Paardevisser Raymond Coppillie.

J. Loones: „Bij de ontmoeting met ons viertal gaf de paus kennis van een wijze belangstelling, waarbij hij inpikte op onze in het Nederlands gerichte woorden. Zo herhaalde hij opmerkelijk en nieuwsgierig 'Paardevisser', 'Senator', 'Burgemeester'. Bij de vermelding van 'Oostduinkerke' verwees hij naar Oostende. Jules Durant overhandigde de paus een terra-cotta paardevisser van Oostduinkerke. Namens de gemeente Koksijde gaven de burgemeester en ik een Paul Delvaux-uitgave van het Mercatorfonds als geschenk. Herhaalde handdrukken bezegelden de ontmoeting. Tot afscheid zei de paus in vlekkeloos Nederlands: Hartelijk dank!”

OP DE VISMARKT...

Het gezelschap van Koksijde en Oostduinkerke werd ook op de Ambassade van België bij het Vatikan ontvangen door excellentie Juan Cassiers en zijn omgeving, o.m. aangevuld door

monseigneur Quintens, kerkelijk vertegenwoordiger bij de Heilige Stoel. Na de gebruikelijke plechtstatigheden, en toen de sfeer wat losser werd, bracht een vrouwelijk lid van de Vlaamse delegatie in het prachtig ambassadegebouw het onvervalste visserslied „Op de vismarkt ben ik geboren”. Tot ieders verrassing werd zij daarbij halverwege gesteund door een zingende monseigneur Quintens, die zich ontpopte als een rastecht Oostendenaar. Hij werd terstond verheven tot „vriend” van de Orde van de Paardevisser, en kreeg het ereteken van de Orde opgespeld.

Dezelfde monseigneur zorgde voor een zeer boeiende begeleiding van een uitgebreid bezoek aan de „Cita Eterna”. Senator Loones onthoudt daarvan vooral de verrassende kennisgeving met de kapel der Vlamingen, San Giuliano dei Fiamminghi, gelegen in het binnenste centrum van Rome. In die kapel wordt verwezen naar „Flandria”, en zijn voornaamste steden met name Ieper, Brugge, Antwerpen en Gent.

(jhw)

NU ZATERDAG TE ANTWERPEN

COLLOQUIUM OVER HERMAN VAN DEN REECK

Vijfenzeventig jaar geleden liet Herman Van den Reeck op 19-jarige leeftijd het leven nadat hij tijdens de Guldensporenviering te Antwerpen door de politie was neergeschoten. De dood van deze tot de anti-burgerlijke strekking in de Vlaamse beweging behorende jongeman ontketende een storm van verontwaardiging in Vlaamsgezinde kringen. De massale opkomst voor zijn begrafenis en de interpellaties in de Kamer waren hiervan onmiddellijke getuigen.

Via een colloquium wil de redactie van *Wetenschappelijke Tijdingen* Van den Reeck en de strekking die hij belichaamde op het voorplan brengen. Op het colloquium, dat zal worden geleid door Maurits Coppieters zal de veelzijdige maatschappelijke betrokkenheid van Van den Reeck ten volle tot zijn recht komen. Na een inleidende schets waarin prof. dr. Eric Defoort de anti-burgerlijke strekking binnen de Vlaamse beweging na de Eerste Wereldoorlog in zijn ruimer tijds kader zal situeren, zullen de verschillende stromingen waarin Van den Reeck een actieve rol vervulde, aan bod komen.

Drs. Pieter Van Hees zal handelen over het aktivisme en de Frontbeweging. Van den Reeck heeft zijn radikaal-Vlaamse overtuiging immers nooit verborgen. Hetzelfde geldt voor zijn antimilitaristische ingesteldheid, een thema dat zal worden aangekaart door dr. Luc Vandeweyer. De „nooit meer oorlog”-gedachte was bij Van den Reeck sterk ingeworteld.

Daarom had hij zich ook aangesloten bij de Clarté-beweging. Deze beweging groepeerde intellectuelen en kunstenaars die de burgerlijk-kapitalistische samenlevingsvorm afwezen en smachtten naar een meer humane maatschappij. Dit sprak Van den Reeck, die sterke kommunistische sympathieën koesterde, erg aan. Hierover zal worden uitgeweid door dr. Guy Vanschoenbeek.

De belangstelling van Van den Reeck voor het kommunisteering overigens hand in hand met zijn progressief-kristelijke overtuiging. Het belang van de progressieve krachten binnen de kerk tijdens de onmiddellijke naoorlog zal door prof. dr. Jan Art worden afgewogen. Van den Reeck behoorde overduidelijk tot de artistiek-intellectuele avant-garde van zijn tijd, wat dhr. Jean Buyck, ere-hoofd van het Departement Moderne Kunst van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten (Antwerpen), zal aansnijden. Na elke lezing zal een discussiemoment worden ingelast.

PRAKTISCH

Het colloquium zal plaatsvinden in de UFSIA, Rodestraat 14, 2000 Antwerpen (lokaal R.012) op zaterdag 9 december van 9u.30 tot 16u.15. Inschrijven kan door 700 fr. over te maken op rek.nr. KB 401-0040851-32 t.n.v. *Perspectief Uitgaven* m.m.v. „Colloquium Herman Van den Reeck”. Voor dit bedrag krijgt men overigens naderhand het speciaal nummer van *Wetenschappelijke Tijdingen* over het colloquium toege-

stuurd. Wenst men meteen een abonnement voor dit tijdschrift, dan verkrijgt men alles aan het gunsttarief van 900 fr. (vermelding „Colloquium Herman Van den Reeck - Wetenschappelijke Tijdingen”). Wenst men de maaltijd in het nabijgelegen UFSIA-restaurant te gebruiken, dan betaalt men 695 fr. extra.

DEBAT OVER BRUSSELE RAND

KVHV-Leuven organiseert een colloquium - academische zitting omtrent de problematiek van de Brusselse rand en de faciliteitengemeenten.

Dit gaat door op woensdag 13 december 1995, om 20u. in zaal Zeger Van Hee, College de Valk - Rechtsfaculteit, Tiensestraat 41 te Leuven. De volgende personen hebben toegezegd op de colloquium te komen spreken:

- Luc Vandenbrande, minister-president

- Herman Van Autgaerden, gedeputeerde provincie Vlaams-Brabant

- Johan Laeremans, sekretaris komitee Vlaamse randgemeenten

- Dr. Joost Rampelberg, VVB-Brussel.

Allen van harte uitgenodigd.

BEAUVOORDE EN IZENBERGE KERSTSTALLEN TE KIJK

Gedurende de hele kerstvakantie, van 23 dec. '95 tot 7 jan. '96 kunnen kerststallen en evokaties elke namiddag vanaf 15u. gratis bewonderd worden in Huize de Bryarde, naast het kasteel te Beauvoorde.

De organisatoren herscheppen het hele huis tot één grote kerstevokatie. De opbouw gebeurt vanuit vijf verschillende benaderingen: de herders met hun schapen, de rust in de natuur en het rustige Beauvoorde, het kind, oorlog en vrede, makke mens in je luie zetel...

De middelen zijn onder meer: poëzie, passende teksten uit de bijbel, teksten van andere auteurs, schilderijen en etsen, dit alles in harmonie met de tentoongestelde kerststallen.

Aan alle vensterramen plaatsen de bewoners van Beauvoorde en Izenberge een kerststal die ze 's avonds meestal in het licht plaatsen. Dit curiosum lokt heel wat bezoekers. Voeg daarbij dat ook buiten her en der grote stallen staan opgesteld.

„EN WAAR DE STERRE..”

De Sint-Omaarstoneelgilde acteert voor het portaal van de Wulveringemkerk op tweede kerstdag dinsdag 26 dec. '95, zaterdag 30 dec. '95 en op Driekoningendag zaterdag 6 jan. '96, telkens om 16u. de bedel- en verwaalscène uit de Sterre van Felix Timmermans. Na de vertoning kunnen de aanwezigen in Huize de Bryarde terecht voor een glas Glühwein.

Carol Vandoorne

VU-SEKRETARIAAT ANTWERPEN

Het sekretariaat zal gesloten zijn van zaterdag 23 december 1995 tot en met zondag 7 januari 1996. Dringende mededelingen kunnen gebeuren per fax of antwoordapparaat 03/238.82.08.

Graag wensen we onze leden prettige en veilige feestdagen toe.

NOG MAANDEN HINDER OP HET SPOOR

(Vervolg van blz. 1)

Op de achtergrond rijst bovendien een andere vraag: waarom hebben we een miljarden verslindende hoge snelheidslijn nodig waarvan de rendabiliteit onduidelijk blijft of nog jarenlang op zich zal laten wachten? Het antwoord wordt voor de federale regering en de unitaire NMBS steeds moeilijker te omzeilen.

In de VU gaan al lang stemmen op om de spoorwegen te federaliseren. De maatschappij werkt deze eis zelf in de hand. Ze weigert bvb. halsstarrig haar boekhouding regionaal te splitsen. Ze verdeelt de investeringskredieten

en het personeel nog altijd volgens de verouderde fifty-fifty-sleutel. Terwijl Vlaanderen vandaag voor bijna 70% van de spoorwegtrafiek tekent.

De brand met het seinhuis zou de splitsingsgedachte wel eens snel veld kunnen doen winnen. Minister-president Van den Brande (CVP) pleitte maandag niet zomaar voor regionaal gesplitste budgetten voor de NMBS. Pas dan kunnen de spoorwegen een onderdeel vormen van een efficiënt mobiliteitsbeleid in Vlaanderen, maar ook in Brussel en Wallonië.

(pdj)

LAAKDALSE DELEGATIE BIJ KIND EN GEZIN

Een tijdje geleden was de burgemeester van Laakdal, Patrick Vankrunkelsven, op bezoek bij Paula D'Hondt van Kind en Gezin.

Aan het hoofd van een uitgebreide delegatie kwam hij protesteren tegen de reorgani-

satie van de konsultatiebureaus van K&G. Deze reorganisatie lijkt vooral de zuilgebonden initiatieven in bescherming te nemen, ten koste van de pluralistische. Zo worden de boringen gedwongen "Kleur (te) bekennen vanaf de geboorte".

DE VOERSTREEK TE ANTWERPEN

Voor de volgende tematentoonstelling, reeds de negende op rij, gaat de aandacht van het Borms Dokumentatie- en Actiecentrum naar één van de mooiste streken van Vlaanderen, die de jongste 35 jaar telkens opnieuw in het nieuws kwam: de Voerstreek.

Onder het motto „Voeren onverschuldbaar Vlaams” komen zowel het toeristische als het politieke aspect aan bod. Hiervoor kon beroep gedaan worden op de medewerking van de

VVV-Voerstreek. Guido Sweron, onvermoeibare promotor van de Voerstreek, houdt de inleiding bij de opening van de tentoonstelling.

Deze vindt plaats op zaterdag 9 december 1995, om 15u. in het Bormshuis, Volksstraat 30 te Antwerpen.

De tentoonstelling blijft geopend tot en met 27 januari 1996, telkens op dinsdag- en vrijdagmiddag (14u.30-16u.30), en op zaterdag (10-16u.) of na afspraak.

ANTWERPEN

DECEMBER

Wo. 6 KALMTHOUT: Bezoek tentoonstelling „Vlaanderen en Castilla y Leon” o.l.v. dhr. Van Nuffelen. Info en org.: FVV-Kalmthout (666.57.77).

Vr. 8 BRASSCHAAT: „De wie weet wat waar kwis”. Om 20u. in PRI Hemelhoeve, Gemeentepark. Deelname: 500 fr. per team (max. 6 pers.). Inschrijven: uiterlijk 5/12 bij Lutgart Desmet, 03/653.27.12. Org.: VU-Brasschaat.

Za. 9 ANTWERPEN: Jaarlijkse Nacht van de Vriendschap. Vanaf 20u. in Alpheusdal te Berchem. Toegang: 100 fr. Kaarten bij bestuursleden of op het tel. 03/238.82.08. Org.: VU-arr. Antwerpen.

Za. 9 MOL: Adromeda. Antwerpse folkgroep met Vlaamse, Franse, Ierse, Bretoense en Schotse volksmuziek. Om 20u.15 in 't Getouw. Kaarten: 120 fr., vvk. 100 fr. (014/31.23.20). Org.: Vlanajo, Rodenbachfonds Mol met steun van VU-Mol.

Za. 9 BERLAAR: Feestmaal VU-

Berlaar. Om 19u. in Rubens, Dorpsstraat 4. Met aperitief en gastronomisch menu (850 fr.). Info: Maria Vervloet (015/24.64.81) of Rudy Coppens (03/482.18.77). Of fax naar 03/482.44.58 voor inschrijving.

Zo. 10 EDEGEM: Vanaf 10u.30 Kerstmarkt in Drie Eiken. Org.: VNSE.

Di. 12 KALMTHOUT: Luc Versteyleylen over „Met oude waarden naar een nieuwe tijd”. Om 20u. in Salon Monida, St.Jozeflaan-Max Temmermanlaan te Heide. Inkom: jongeren 100 fr., leden 200 fr., niet-leden 250 fr., één consumptie inbegrepen. Org.: FVV-Kalmthout.

Za. 16 EDEGEM: Kaartavond vanaf 20u. in Drie Eiken. Inschrijven op voorhand. Org.: VNSE.

Za. 16 NIJLEN: Inzamelaktie voor Bosnische kinderen (speelgoed en schoolmateriaal) op de Kerstmarkt te Nijlen (Statieplein) van 15 tot 23u. Org.: VUJO-Neteland.

Zo. 17 LIER: Inzamelaktie voor

Bosnische kinderen (speelgoed en schoolmateriaal) op de Kerstshopping in de Berlarij te Lier. Giften kunnen afgegeven worden in lokaal VNC, Berlarij 80. Org.: VUJO-Neteland.

Wo. 20 MORTSEL: Zelf een kerststuk maken met FVV-Mortsel. OM 20u.15 in zaal Atrium (Hof van Rieth). Niet-leden betalen 100 fr. Info: 455.17.76.

Vr. 22 WOMMELGEM: Kerstzangavond. Grasduinen in de schat van oude kerstliederen. Begeleid door Pol van de Voorde, het kinderkoor Candonclaar en met de Kerstman. Na pauze: bloemlezing uit Vlaamse Volksliederen. Home St.Jozef, Kallement 1, Wommelgem, om 20u. Inkom gratis. Info: Ward Herbosch (353.68.94). Org.: KK Jan Puijège-Rodenbachfonds.

Za. 23 ANTWERPEN: Het arr. VU-sekretariaat is gesloten van 23/12 tot en met 7/1/96. Dringende boodschappen per fax of antwoordapparaat: 03/238.82.08.

NIEUW VU-BESTUUR ARR. LEUVEN

De arrondissementsraad van 17 november j.l. kreeg als opdracht een nieuw arrondissementsbestuur te kiezen.

In de loop van de maand januari zal de nieuw samengestelde nationale Partijraad het Partijbestuur voor de volgende drie jaar aanstellen.

Ook in ons arrondissement werd een nieuw arrondissementeel bestuur samengesteld.

Jos Bex (eerste schepen te Herent) volgt Pol Vanden Bempt op als arrondissementeel voorzitter, terwijl Annie Ruytings (Binkom) herkozen werd als arrondissementeel sekretaris.

De aktie om de partijstructuren te vernieuwen en te verjongen heeft resultaat afgeworpen.

Jan Brocatus (Leuven), Bart Craninckx (VU-Jongeren), Ciska Proost (Oud-Heverlee), Annemie Rastelli (gemeenteraadslid te Tervuren) en Omer Swinnen (Glabbeek) vormen de groep nieuwkomers in het bestuur.

Ook Vlaams parlements lid Veel sukses!

Willy Kuijpers (burgemeester te Herent), bestendig afgevaardigde Herman vAn Autgaerden (Bierbeek) en provincieraadslid Marcel Smekens (Tielt-Winge) en de partijraadsliden van ons arrondissement maken als raadgevend lid deel uit van het arr. bestuur.

Het arrondissement Leuven vaardigt de volgende kaderleden af naar de nationale Partijraad: Stijn Bex (arr. VUJO-voorzitter, Herent), Jos Bex (arr. voorzitter), Jan Brocatus (Leuven), Ludo Croonenberghs (Leefdaal), Robert Janssens (Scherpenheuvel-Zichem), Willy Kuijpers, Geert Marrin (Herent), Ciska Proost (Oud-Heverlee), Gerda Raskin (Leuven), Annemie Rastelli (Tervuren), Annie Ruytings (arr. sekretaris, Binkom), Jos Stockx (Tienen), Herman Van Autgaerden (Bierbeek), Pol Vanden Bempt (gemeenteraadslid Bierbeek), Luk Vanhorenbeek (schepen te Bierbeek) en Herman Verheirstraeten (Kortenberg).

VLAAMS-BRABANT

DECEMBER

Vr. 8 OVERIJSE: Amnestie-gesprekavond met Frank Seberechts over „Ieder zijn zwarte”. Om 20u.15 in zaal Ter IJse, Parochiecentrum, Stationsstraat, eerste verdieping. Org.: Vlaams Genootschap.

Vr. 8 LANGDORP: Info-avond over Amnestie en Utopie. Gast-spreker: Walter Luyten. Om 20u. in de feestzaal te Langdorp. Org.: VUJO-Aarschot.

Vr. 8 SCHERPENHEUVEL-ZICHEM: Met VU-Scherpenheuvel-Zichem naar info-avond over Amnestie en Utopie te Langdorp (20u.). D.m.v. car-pooling af te spreken met bestuursleden. Info: 013/78.19.21 en 013/77.63.85. Org.: Vlaamse jongeren i.s.m. VU-Aarschot en VU-Scherpenheuvel-Zichem.

Zo. 17 TIELT-WINGE: Pannekoeken en Smoutebollen. Vanaf 14u. in 't Jongensschool. Org.: VU-Tielt-Winge.

Wo. 20 LEUVEN: Marc Reynebeau over „Het klauwen van de leeuw. Met nadien debat met Mon Detrez en Chris Vandenbroeke. Om 20u.30 in STUC, Van Evenstraat 2D. Gratis inkom en parking, ingang via Parkstraat, fak. Soc. Wet.

VU-AFDELINGSBESTUUR VAN SINT-AMANDSBERG

Bij de nieuwe VU-bestuursverkiezingen voor de afdeling St.-Amandsberg op 14 oktober slaagde het vorige bestuur in haar opzet om te verjongen en te vernieuwen.

In een gezellige sfeer en tussen de pannekoeken door stemde 1/3 van het ledenaantal voor een nieuwe bestuursploeg van 11 personen waaronder 4 nieuwelingen.

Tijdens de eerste vergadering werden de bestuursfuncties als volgt verdeeld:

Voorzitter: Koen Van Gelder (slechts tijdelijk voor één tot anderhalf jaar).

Ondervoorzitter: Xavier Allard (volgt Koen Van Gelder op als voorzitter).

Sekretaris: Erwin Herman; penningmeester: Lucie Lejeune; organisatie: Jan Ritzen; propaganda: Daniël Pynaert; persverantwoordelijke: Dirk Ruebens; jongerenwerking: Peter Notte; seniorenwerking: Hugo Waeterloos; bestuursleden: Carine Rohan en Oskar De Corte.

BESTUUR GROOT-LONDERZEEL

Op 20 november heeft de VU van groot-Londerzeel binnen haar vergadering volgend nieuw bestuur aangesteld.

Voorzitter: Bert Coen (Malderen)

Ondervoorzitter: Jef Van Aken (Londer.St.-Jozef)

Sekretaris-penningmeester: Toon Vandenbussche (Londerzeel)

Bestuursleden: Jeanne Donies en Isidoor Van Doren.

Met deze nieuwe ploeg is het de bedoeling het gemeentelijk beleid kritisch en op zijn doelstellingen te evalueren.

JEF NYS, VLAAMSER KAN NIET JOMMEKE IS EEN VEERTIGER GEWORDEN

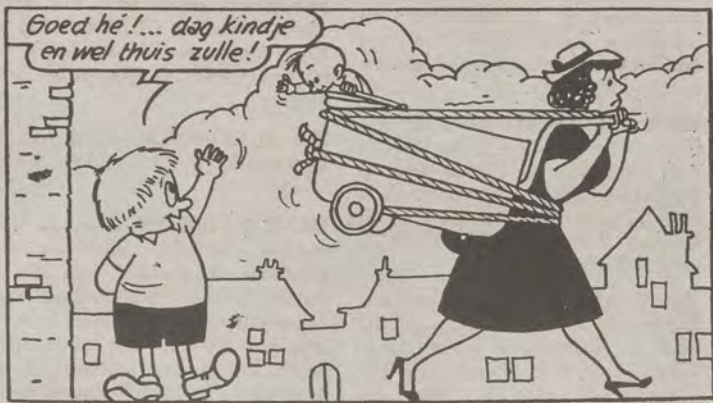
Op 30 oktober mocht de populaire Vlaamse strip-held Jommeke een fles champagne ontkurken. Veertig jaar geleden debuteerde het „pagadderke” in het „parochieblad” Kerkelijk Leven. Het werd het begin van een successtory, intussen reeds goed voor veertig miljoen albums. Jommeke, het Vlaamse Kuifje. Een terugblik.

VOORLOPER

Jef Nys (°Berchem, 30 november 1927) is ongetwijfeld één der grootmeesters van het Vlaamse beeldverhaal. Na zijn opleiding aan de Antwerpse academie was hij eerst werkzaam bij architect Maurice De Vocht en werkte hij een tijdlang mee aan „Smidse Smee”, een groots opgezet tekenfilmproject. Hij won een tekenwedstrijd, uitgeschreven door 't Pallieterke (een ontwerp van een bankbiljet van 1000 frank met de beeltenis van Camille Huysmans) en kwam reeds in april '46 in dienst van 't Pallieterke. Nu nog worden met de regelmaat van een klok tekeningen van Jef Nys in 't Pallieterke gepubliceerd. Zelfs de hoofding van van het satirisch weekblad voor mensen met een goed hart en een slecht karakter is van de hand van de meester. Jef Nys kwam in 't Pallieterke terecht via Bruno Dewinter, die in het begin der vijftiger jaren ook nog tal van bijdragen leverde voor *Het Handelsblad*. Het was overigens in dit dagblad dat Nys zijn eerste avonturenstrips bracht. Zo werden „de avonturen van Seppeke en Amadeus” de voorloper van „De belevenissen van Jommeke”. Een allereerste verhaal, „De formule ZO-2-T” was nog rijkelijk politiek getint, met steekjes in de richting van burgemeester Lode Craeybeckx en Paul-Henri Spaak. Andere verhalen zoals: Jacht op een teddybeer, De diamanten mummie en De zilveren schildpad vormden reeds blauwdrukken voor latere Jommekesalbums als Jacht op een voetbal, De Koningin van Onderland, De Zonnemummie of De Schildpaddenschat. In figuren als Matthias Corpusje of Bacchus, de papegaai herkennen we reeds Professor Gobelijn en Flip de papegaai. Ook Anatool en de Koningin van Onderland, nootire tegenstrevers van Jommeke zijn reeds van de partij. Maar vooral is er Seppeke, zodat de tweelingbroer van Jommeke. In de jaren '54 en '55 beleven Amadeus en Seppeke zo'n vier avonturen in *Het Handelsblad*.

KERK EN LEVEN

Begin oktober '55 verdwijnt Seppeke uit de stripgeschiedenis. Een kleine maand later duikt Jommeke op in wat toen nog *Kerkelijk Leven*, thans *Kerk en Leven* en nog steeds gemeenzaam „het parochieblad” wordt genoemd. Jommeke wordt, naar Vlaamse gewoonte uit die tijd met de oioevaar afgeleverd op de redaktie van het parochieblad, waar pater Frans Janssens de plak zwaait. Drie jaar lang zal het „manneke met het strooien dakske” in weke-

lijkse gags de dolste avonturen beleven. Jef Nys heeft zijn figuurtje geïnspireerd op een buurman, zekere Guillaume of „Lomme”, die men eigenlijk aanspreekt als Jommeke. Het stripfiguurtje slaat aan bij de Vlaamse jeugd. Kwajongensstreken, guitig maar steeds met een goed hart. Het parochieblad was nog een „zondagsblad” dat op zaterdag verscheen. Het huis geurde nog naar boenwas en menig kwajongen vereenzelvigde zich met die kleine Uilenspiegel. Jef Nys werd intussen het paradepaardje van het parochieblad. Hij schreef er niet alleen het Opstel van

Flupke, tekende „De Vlaamse Woordenschat” of illustreerde meerdere artikels, neen, naast de wekelijkse gagstrip tekende hij ook „Het wonderleven van Pieter Breughel” (1955), „Berten Rodenbach, wonderknape van Vlaanderen” (1956), „Pius X, van volksjongen tot paus” (1957) en „Godelieve van Gistel” (1959). Zeg maar, stripklassiekers.

HET VOLK

Op Allerheiligen 1958 doet Jommeke zijn intrede in *Het Volk*. „De jacht op een voetbal” is meteen een schot in de roos. Volgen „De zingende aap”,

waarin de papegaai Flip (een geschenk van een nonkel pater) zijn intrede doet, „De Koningin van Onderland” en „Purpere pillen” met Professor Jeremias Gobelijn. Ook Filiberke, die last heeft met de „r” en met zijn hond Pekkie, en de tweelingzusjes Annemieke en Roze-mieke zijn intussen op het voorplan getreden.

Het begin van een prachtige story, intussen reeds goed voor 184 avonturen en meer dan 40 miljoen albums. Jef Nys toont zich als een harde werker. Voor 't Kapoentje tekent hij levensverhalen van „beroemde kapoentjes die grote Vlamingen werden”; We krijgen strippartjes als „De grote zwartrok” (over pater De Smet - 1959), „De reus van Bengalen” (Pater Lievens uit Moorslede - 1960), „Het schone avontuur van een bakkersjongen” (Ward Poppe uit Temse - 1961), „De grote weldoener” en „De trek naar China” (Pater Verbist uit Pittem).

Daarnaast is er in 1963 ook nog „Het leven van Paus Johannes XXIII”, een meesterwerk dat pauselijke waardering meekrijgt. Naast tal van illustraties voor 't Kapoentje verzorgt Jef Nys ook „Met Langteen en Schommelbuik voorwaarts”, een elfdelige reeks in onvervalste Disney-stijl.

PLAGIAAT

Uit zijn veelzijdig en rijk werk maakt Jef Nys een keuze. Zijn geesteskind Jommeke krijgt de voorrang. Veertig jaar later is het „pagadderke” uitgegroeid tot een begrip in Vlaanderen, met Jommekespoppen, Jommekesbrood (waarvan een deel van de opbrengst wordt afgestaan aan het Rode Kruis). Een wekelijkse Jommekeskrant maakt het feest rond. Jommeke is een begrip geworden in Vlaanderen. Jef Nys heeft zijn Vlaamse en katholieke „roots” nooit verloochend.

Hij bleef de bescheiden tekenaar, soms was enige Pallieterstreek hem niet vreemd. Zijn succes leidde tot plagiaat (in de zeventiger jaren was er de Willeke-reeks van Gastmans) en recent zelfs tot een veelbesproken pornoversie rond 'Pommeke', een gemene streek waar Jef Nys zelf niet goed van was. Een schaduwvlek op een verdiend jubileumfeest.

Intussen blijft het de droom aan Jef Nys ooit nog eens „het betere werk” te brengen, voor zoverre hij dat niet reeds zou gebracht hebben.

Wij wensen Jommeke alvast nog vele jaren. Proficiat Jef Nys!

Lieven Demedts

MUZIEK

WILLEM VERMANDERE:

MIJN VLAANDERLAND

Al bijna een kwarteeuw is Willem Vermandere dé voortrekker van het Westvlaamse lied. Zijn dialect werd enigszins gekuist, maar zijn inspiratie blijft de Westhoek, en deze bron is verre van uitgeput.

Op zijn twee vorige opnamen verruimde Vermandere zijn blik, en de aandacht voor andere culturen heeft een stempel gedrukt op zijn teksten. Ook op de nieuwe cd, hoewel die gewoon „Mijn Vlaanderland” heet.

„Biefstuk en frietenland, maar ook varkenspest, kerkenland, fileland, toebakland, repressie- en oorlogsland, Mercedes-, Gezelleland, disko- en hard rockland, kinderland en afgescheurd stuk Nederland”, het zijn slechts enkele van de naampjes waarmee hij zijn geboortegrond typeert.

In „Luchtkasteel” rijmt Don Quichote met God, en weidt Willem uit over het gevoel dat het leven voor een groot stuk uit mooie dromen bestaat. Het gitaarspel in „Den Brill” doet denken aan *Raspoet* en *Kor Van der Goten*. Vermandere bezingt het ouder worden, en ziet daar ook de nieuwe en mooie kanten van.

In „Zielepoet” voert Vermandere de arme medemens ten tonele, die tevreden is met weinig. Willem is sedert kort groot-

vader geworden, „Runeke” is er de muzikale weerslag van. Wat verder in „Meiske” en „Awel mercie” wordt het schalkse en frivole van het tienermeisje en haar lieve onschuld fijngevoelig bezongen.

Tussendoor vindt U het aangrijpende „Vladslo”, waarmee hij aan de hand van de beelden van Käthe Kollwitz nog eens de Grote Oorlog in herinnering brengt, en „Anastasia”, het verhaal van een Russische vluchteling die in de Westhoek verzeilde. Op de cd prijken ook twee instrumentale nummers, „De Wijnbergstraat” en „Mametchka”, met Willem sfeervol op basklarinet.

De ode aan „Mijn vader” is een klassiek nummer dat het leven van de alledaagse Vlaamse man beschrijft. Vermandere rondt af met „Moët & Chandon” en „De reïnkarnatie”, op bluesklanken en met de chords-harp gooit hij zijn recente bevindingen als man van de wereld te grabbel. Zijn woordkeuze en omlijstende melodielijnen zullen de kleinkunst- en chansoniëfhebber zeker aanspreken! (Zie ook blz. 6 en 7).

DANA WINNER

Dé dame van het Vlaamse lichte lied anno '95 is ongetwijfeld de Limburgse Dana Winner. Met „Regen van geluk” zet ze de bewandelde weg succesvol verder. We noemden haar in een

Dana Winner

vorig nummer de „vrouwelijke Will Tura”, omdat ze van elke singel een gouden plaatje maakt. Bovendien blijft de kwaliteit bovendien, op enkele van de teksten na. Dit is klasse zonder meer.

Het grote publiek voelt direct aan dat de liedjes haar op het lijf zijn geschreven. Na de inmiddels overbekende plaatstitel brengt Dana haar versie van Herman Hermits „Kinda Hush” en zingt ze in enkele nummers haar geluk uit. „Vleugels” vond intussen de weg naar de singeltop. Het is de uitschieter van het vijfde ballades.

CLIFF EN TOMMY ROE

Het tweede weekend van december staat helemaal in het

teken van de Antwerpse *Diamond Awards*. Vrijdag 8 december komen *Petula Clark*, *Steve Harley* (zonder *Cockney Rebel*) en charmezanger *Engelbert Humperdinck* de romantische zielen beroeren.

Zaterdag 9 december wordt de hoogdag met *Cliff Richard* en zijn legendarische *Shadows*. Dat wordt een uniek optreden in Europa. Drieduizend kaartjes werden voor de Britse fans voorbehouden die speciaal het Kanaal oversteken voor deze reünie. Het voorprogramma mag er eveneens zijn: *Tommy Roe* komt zijn succes van '91 op ditzelfde festival nog eens overdoen. Snel bellen naar 070/233.233 is de boodschap!

Sergius

GUIDO VAN HOOFF TEKENT PORTRET VAN BACH TUSSEN MENS EN MUZIEK

Het geijkte beeld van Bach: streng-Lutheraans, absolute muziek, onbereikbare Olympos, bron der bronnen. Aan te vullen met enkele citaten. Eén van hemzelf: „Ik ben altijd vlijtig geweest. Wie even vlijtig is als ik, zal het even ver brengen.” De bekende woordspeling van von Beethoven: „Hij had niet Bach (beek) maar Meer (zee) moeten heten”. En de waardering van Frederik de Grote die toen hij van de aanwezigheid van de cantor in Leipzig hoorde, de muziek liet staken, zijn dwarsfluit neerlegde en zei: „Mijne heren, de oude Bach is aangekomen”.

VLEES EN BLOED

Wie Bach niet kent, ziet hem als een soort halfgod. Wie zijn werk wil benaderen ontdekt voortdurend nieuwe nerven en lagen. Voor ons was hij vroeger een bijna abstracte figuur, afgelijnd door de idee dat wiskunde en muziek in mekaar verlengde liggen. Tot wij de moeite deden wat verder te kijken dan de beroemde aria uit de derde suite en het slotkoor uit zijn „Mattheuspassie”.

Guido Van Hoof, gewezen redakteur bij *De Standaard*, verweeft in zijn cultuurhistorisch portret van Bach het beeld van de man die hij vertrouwelijk Sebastian noemt, zijn muziek, zijn familie, zijn ambitie, zijn religieuze overtuiging, zijn zwerftocht en zijn oeuvre tot één geheel. De schepper van

tijdloze muziek wordt een mens van vlees en bloed die koppig opkomt voor zijn rechten, die lijdt onder naijver en de dood van vrouw en kinderen, maar die evenzeer geniet van de lof zijn broodheren en de bijval van het volk bij zijn orgelconcerten.

„De historische Sebastian is zwijgzaam, bescheiden, veelal ongrijpbaar; hij verbergt zich achter de overweldigende Bach van de muziek.” Met deze zin maakt Van Hoof zijn opzet duidelijk: de samenhang zoeken tussen mens en muziek.

In de stamboom van de familie Bach zijn de musici in de meerderheid, te beginnen bij Veitmet-de-cister. Vader Ambrosius, „Stadtpeifer” in Eisenach, merkt vlug het talent van zijn zoon en begint hem op zijn vijfde vioolles te geven. Ervaring in het kerkkoor, weetgierigheid, middeleeuwse spiritualiteit, inwijding in het klavierspel, en studie van partituren (o.m. van Schütz) kneden Sebastian tot het beroep van „lakei en violist” bij de hertog in Weimar.

HERKENBAAR

Nu brengt Van Hoof ons bij de Bach die in Lübeck met verbazing luistert naar het fenomeen Buxtehude tijdens diens „Abend-Musicen”. Naar Mühlhausen „waar hij 18 gulden meer ontvangt dan zijn voorganger, samen met 54 schepels

Guido Van Hoof schreef een leeswaardig boek over de mens en de musikus achter Johan Sebastian Bach.

graan, 2 vadem es en eik, en zesmaal 60 takkenbossen, kortom gratis brood en stook” (blz. 75). Naar Weimar waar de eerste cantates geboren worden omdat de kunstzinnige despoot Wilhelm Ernst ruimte kreëert voor luisterrijke erediensten, naar het idyllische Anhalt-Cö-

then waar hij bijna uitsluitend instrumentale muziek schrijft, waaronder de suites en de Brandenburgse concerten. En tenslotte naar Leipzig, een der eerste steden met een straatverlichting, waar de Joden een gele band dragen (in 1687!) en waar het genie van Bach wordt on-

derschat, de man die hier een groots vokaal oeuvre schiept waaronder de Mattheuspassie.

Met Duitse „Gründlichkeit” pluist Van Hoof naar sporen en legt hij verbanden. En om de lezer alert te houden kruidt hij zijn complexe materie met ervaringen en emoties die ons raken omdat ze herkenbaar zijn: het aankloppen van de doodsengel binnen twee harmonische huwelijken, Bachs ongeduld als schoolmeester, zijn diepgelovige berusting bij tegenslagen, en de intriges van alle tijden zoals bij zijn kandidatuur voor een post in Hamburg („Als een van de engelen in Betlehem organist had willen worden in Hamburg, dan zou die zeker niet benoemd geweest zijn omdat hij geen volle beurs bij zich had.” – blz. 123)

Bij de dood van Bach, zegt de auteur, sterft ook een tijdperk. De Verlichting is in aantocht, de komponist voelt zich nu een kunstenaar, de kunst wordt subjectief, de gamba verhuist naar de zolder.

Paradoks: mensen als Harnoncourt en Kuijken hebben ze terecht weer naar beneden gehaald.

(wdb)

⇒ *Johan Sebastian Bach, een cultuurhistorisch portret. Guido Van Hoof. Uitg. Pelckmans, Kapellen, 1995. 216 blz., 895 fr.*

EEN NIEUW KOLLABORATIE-JEUGDBOEK: DE SS-JONGEN

De publikatie van André Leynen's oorlogsherinneringen *Achter de spiegel* zette jeugdschrijver en Staatsprijswinnaar Guido Staes aan om in z'n pen te kruipen en een jeugdverhaal te schrijven over een SS-jongen wiens geschiedenis minder gunstig afliep dan die van de groot-industrieel.

Via een toeval krijgt de auteur enkele schriften in handen van een oud-Oostfronter, zijn oorlogsdagboeken. De man is verenzaamd, grimmig en verslaafd aan alcohol. De auteur beslist daarop zijn leven in een jeugdroman gestalte te geven.

Guido Staes legt uit wat en wie Johan ertoe bracht om zich als vrijwilliger te melden voor het Vlaams Legioen. Hij lukt erin deze voor jongeren van vandaag onbegrijpelijke keuze begrijpelijk te maken. We reizen met Johan mee naar het Oostfront, waar alles in het begin rozegleur en maneschijn lijkt. De opleiding is weliswaar zwaar, maar het doel edel. De overwinning ligt binnen handbereik, de bezette bevolking onthaalt de Duitse en Vlaamse jongens vriendelijk, het landschap is prachtig.

Maar de kansen keren. Er rijzen twijfels over het grote ideaal. De Vlamingen worden verduist. De oorlog wordt grimmiger. Er vallen slachtoffers. De winter slaat ongenadig toe. Ondanks massale

verliezen van mensenlevens en materiaal drukken de Russen de Duitsers terug naar het westen. Honger, koude en ontbering zijn Johans deel. Van idealisten worden de SS-ers vergelders. De oorlog wordt een hel waarin nog één zaak telt: het er levend van af brengen.

DE GOEDE KANT

De auteur wisselt hoofdstukken van aan het Oostfront af met hoofdstukken aan het thuisfront. Daar verbergt Johans vriend Pieter een piloot. Pieter wordt gesnapt en wordt, na martelingen en verhoren door de Gestapo, naar een werkkamp gestuurd. Pieters vader belandt, eerst tegen

zijn wil, in het verzet. Ook in het dorp verandert de sfeer met het keren van de krijgs-kans. De oorspronkelijke sympathie voor de Duitsers slaat al gauw om tot verdoken, later openlijke vijandigheid. Ook de kollaborateurs, waaronder Johans familie, worden gevezeerd. Na de bevrijding slaat de repressie toe. Onbekende witten slaan ook onschuldigen in de boeien.

Guido Staes eindigt zijn boek zonder slot maar toch hoopvol. In een voorspelbare finale ontmoeten Pieter en Johan elkaar nog eens. Na de bevrijding van zijn concentratiekamp schift Pieter als tolk voor de Amerikanen de krijgsgevangenen. Hij herkent Johan en katalogeert hem als werkwillige in Duitsland in plaats van als SS-vrijwilliger. „We zijn toch klasgenoten geweest, en vrienden, of niet?”, vraagt Pieter. Hij beseft hoe ze beiden even idioten waren. Maar achteraf staat de ene toevallig aan de goede kant. „Tenminste, nu nog”.

De auteur is erin geslaagd een tot vandaag zeer moeilijk onderwerp als de motieven voor kollaboratie en verzet voor een jong publiek begrijpelijk te maken.

(pdj)

⇒ *De SS-jongens. Guido Staes. Standaard Uitgeverij. 1995. 152 blz., 395 fr.*

HERSENS OP Z'N VLAAMS „EEN SPITSE DOSIS VLAANDEREN”

VU-voorzitter Bert Anciaux nodigde vijftig Vlaamse opiniemakers uit om, zonder een blad voor de mond, de pijnpunten en perspectieven van het Vlaanderen van morgen uit te schrijven. Hun standpunten, dromen, hartekreten en polemische beschouwingen werden gebundeld in het boek *Hersens op z'n Vlaams*. Met het boek wil de 40-jarige VU het publiek debat over de emancipatie van Vlaanderen van stap vooruit helpen. *Hersens op z'n Vlaams* werd in de pers goed onthaald, enkele citaten.

Mark Platel: „Alles bij mekaar, een boeiende staalkaart van het Vlaamse intellectuele leven van vandaag.” (Het Belang van Limburg)

Luc Neuckermans: „... een spitse dosis Vlaanderen.” (De

Standaard)

Scipsi: „Voor het stuk van Defoort alleen zou het de moeite geweest zijn Hersens op z'n Vlaams uit te geven.” (t Pallieterke)

Ook u kunt het debat gestalte geven door in uw omgeving (afdeling, vriendenkring, universiteit, school...) een van de auteurs uit te nodigen en hem/haar aan de tand te voelen of met een VU-mandataris te konfronteren.

■ U kunt het boek rechtstreeks bestellen op het VU-sekretariaat, u krijgt het toegestuurd van zodra wij uw betaling hebben ontvangen. U schrijft 500fr. (verzendingskosten inbegr.) over op rek. nr. 435-0271521-01 van VU te Brussel met vermelding „Hersens”.

BESTELBON

Naam:
Adres:
bestelt: ex. van *Hersens op z'n Vlaams* aan 500 fr. per exemplaar
○ en stort het bedrag op VU-rek. nr. 435-0271521-01
○ en voegt een gestreepte cheque bij
Handtekening:
Bon terugsturen naar VU-sekretariaat, Barrikadenplein 12 te 1000 Brussel.

EEN EIGENZINNIGE SELEKTIE

ZATERDAG 9 DECEMBER

ONCE UPON A TIME IN AMERICA

Sergio Leone begon aan zijn laatste film in 1971 en zou er 13 jaar over doen om dit epos over de Amerikaanse onderwereld te voltooien. Het verhaal omspannt zo'n 50 jaar en toont de belangrijke perioden uit het leven van enkele gangsters. Robert De Niro en James Woods leveren schitterende vertolkingen en spelen tenslotte hun personages als oude mannen. (TV 2, om 20u.35)

ZONDAG 10 DECEMBER

CHAOSBEWAARDER

Miel Dekeyser presenteert een BBC-reportage waarin VN-sekretaris-generaal Boutros Boutros Gali gevolgd wordt tijdens zijn bezoek aan Centraal-Afrika. Met het mes in de wonde toont dit document de machteloosheid van de leider van de grootste internationale organisatie. (TV 2, om 19u.50)

Three Men and a Baby, een leuke Amerikaanse komedie. Zondag 10 december op TV 1, om 20u.20.

MAANDAG 11 DECEMBER

CALLAN

Britse spionagefilm van Don Sharp (1974) met Edward Woodward, Eric Porter en Peter Egan. De Britse agent Callan werkte jaren voor de Geheime Diensten en moest „ongewenste elementen” uit de weg ruimen. Sterke realistische triller, gebaseerd op de roman *A Red File for Callan* van James Mitchell. (Ka2, om 20u.)

DINSDAG 12 DECEMBER

SHADOW MAKERS

Amerikaanse film van Roland Joffé (1989) over de ontwikkeling van de atoombom. Dwight Schultz is Robert Oppenheimer, de legendarische „vader” van de bom en Paul Newman speelt de rol van Leslie R. Groves, de Amerikaanse Pentagon-generaal voor wie het allemaal niet snel genoeg kon gaan. (Ka 2, om 20u.)

WOENSDAG 13 DECEMBER

KONGOLEES TESTAMENT

Eerste deel van een 2-delige documentaire over de geschiedenis van Kongo, gezien door de ogen van de missionarissen. De paters van Scheut vertrokken vooral op verzoek van Leopold II en de kongregatie geraakte verweven met de geschiedenis van de kolonie. Niet altijd even gelukkig weliswaar. (TV 1, om 21u.05)

DONDERDAG 14 DECEMBER

HET PROCES VINDEVOGEL

Op 25 september '45 werd de 57-jarige Leo Vindevogel, oorlogsburgemeester van Ronse, wegens kollaboratie terechtgesteld op de binnenkoer van de Gentse gevangenis. Dirk Mampaey en Jean-Pierre Coppens reconstrueerden voor Panorama het proces. (TV 1, om 22u.15)

VRIJDAG 15 DECEMBER

L'OURS

Ontroerende mooie Franse film (1988) over de relatie tussen een kleine en een grote beer en over twee jagers die hen achterna zitten. Een unieke prent, waarin de hoofdrollen vertolkt worden door de dieren en waarin de dialoog bijna volledig afwezig is. De berentemmer en de klankman verdienen alle lof. (Ned. 2, om 20u.11)

ERASERHEAD

Amerikaanse experimentele horrorfilm van David Lynch (1978). Een vreemde snuiter en zijn spastisch vriendinnetje produceren samen een monsterachtige nazaat. Deze cult-film (opgenomen in zwart/wit) vertelt weerzinwekkende ideeën en lijkt wel één grote nachtmerrie. (TV 1, om 23u.)

EEN INDIAAN IN DE KAST

*** *To die for* van kultregisseur Gus Van Sant speelt zich af in een klein stadje. Daar wonen Suzanne (Nicole Kidman) en haar echtgenoot Larry (Mat Dillon). Suzanne wordt ervan beschuldigd haar man vermoord te hebben. Van Sant registreert de getuigenissen waarbij alle kwatongen van de stad aan het woord komen zodat, in flashback, de tragedie van een kleine stad wordt verteld in een haast documentaire stijl.

Larry, die barman is in het Italiaanse familierestaurant, valt dadelijk voor de blonde Suzanne en trouwt haar, niettegenstaande zijn zuster Janice hem verwittigt dat zijn toekomstige maar een oppervlakkige del is. Zelfs op huwelijksreis verliest de juffer het doel om TV-ster te worden geen moment uit het oog. Maar daar blijft het niet bij. We leren Suzanne kennen als een klein monstertje dat erin slaagt zowat alles en iedereen te manipuleren. De regisseur heeft met *'To die for'* bewezen dat hij echte mensen kan neerzetten en aan dat soort films was de jongste tijd een tekort ontstaan.

** Het schitterende jeugdboek *The indian in the cupboard* (De indiaan in de kast) van Lynne Reid Banks, komt als film nooit echt tot leven. Ondanks het feit dat regisseur Frank Oz – bekend van *The Muppets* – de touwtjes in handen had en ondanks het vele geld dat *Scholastic*, de grootste Amerikaans uitgeverij van jeugd- en schoolboeken, in het project heeft gestoken. Wanneer je dan nog weet dat het scenario is geschreven door *Melissa Mathison*, die toch een kaskraker als *E.T.* uit haar pen deed vloeien, is dat dubbel spijtig van de moeite. *The indian in the cupboard* is een familiefilm – geen seks of geweld – maar daarom moet hij niet per definitie vervelend zijn, wel?

Het verhaal dan: de 9-jarige Omri krijgt een kast die zijn aktiefiguren tot leven kan brengen. Omri, die onder zijn speelgoed toch figuren als *Robotop* en *Darth Vader* telt, kiest voor de eerder saai indiaan *Little Bear*, die hem verafgoodt als een God. De knaap vertelt het hele onwaarschijnlijke verhaal aan zijn vriendje Patrick die op zijn beurt een cowboy te voorschijn tovert. Op dat moment hadden de poppen letterlijk aan het dansen moeten gaan, maar, helaas, het tegendeel is waar. Er ontspint zich een vervelend verhaal dat telkens in herhaling schijnt te vallen. De kijker verneemt wel iets over het wel en wee van de indianenbevolking, maar hij blijft toch op zijn honger zitten. Neen, deze roodhuid hadden ze beter aan een totempaal gebonden om hem daarna in de rivier te werpen. Met de cowboy erachter.

** De 33ste Disney-animatiefilm heet *Pocahontas*. Waarom ze deze nog steeds 'Disney' noemen moge duidelijk zijn: de meester is reeds jaren dood, maar zijn naam doet de kassa's nog altijd rinkelen. Eigenlijk is *Pocahontas* een ietwat vervelend filmpje. Voor kinderen is het dat al, voor volwassenen nog meer. Het verhaal slaat gewoonweg nergens op, de muzikale

'Pocahontas': het ding draagt 'Disney' en zal alleen daarom al de kassa doen rinkelen. De marketingmachine draait alvast op volle toeren...

nummers hebben we allemaal al eens eerder gehoord, de diertjes – die deze keer gelukkig niet spreken – zijn er ook weer bij. Wie het echte verhaal van *Pocahontas* (Indiaans meisje wordt gered, huwt met blanke man, wordt als kuriosum mee naar Engeland genomen om daar aan een ziekte op 21-jarige leeftijd te overlijden) kent, zal zich blauw ergeren, en ik denk niet dat er ook maar één sprietje begrip voor de manier van leven van de Amerikaanse indianen wordt gekreëerd. Maar, zoals gezegd, het ding draagt 'Disney' en het zal wel weer rijndik aanschrijven zijn voor de bioskoopketten. Jammer.

** Naar *'O Convento'*, een Frans-Portugese film van de 87-jarige ouderdomsdeken van de Portugese film, *Manoel de Oliveira*, kan je enkel gaan kijken in de betere bioskopen. En dat ondanks het akteerwerk van onder meer *Catherine Deneuve* en *John Malkovich*. De prent doet het niet zo voor de hand liggende verhaal van een excentrieke Amerikaan die samen met zijn echtgenote naar het nogal sinistere klooster van Arrabida trekt. Daar wil de man bewijzen dat *Shakespeare* eigenlijk een Spaanse Jood was.

De verwickelingen beginnen wanneer de klooster-bewaarder *Baltar* valt voor de professorsvrouw *Helène* en ervoor zorgt dat de prof zich, samen met de

mooie, jonge assistent-archivaris terugtrekt in de bibliotheek. Samengevat: *Faust* in Portugal. Of heeft *Oliveira* iets teveel naar *Bunuel* gekeken? *'O Convento'* werd een sombere, expressionistische film die enkel zal worden gesmaakt door de cinefielen onder u.

* *Johnny Mnemonic* van de Newyorkse plastische kunstenaar *Robert Longo* is gemaakt naar de cyberspaceroman van William Gibson. De verwarrende hoogtechnologische standjes, doen de film meer op een videospelletje lijken, dan op een echte film.

Het verhaal vertellen en reconstrueren vergt enige moeite, maar we doen toch een poging. We schrijven het jaar 2021 wanneer Johnny een chip vol met informatie ingeplant krijgt. Bedoeling is het die informatie van Azië naar N-Amerika te smokkelen om daar zijn hersens opnieuw te ont-laden. Wil het geval dat ook de Japanse maffia nog achter de kerel aanzit en dat zij hem – tegen alle maffiamethoden in – niet mogen doden. Geen van de personages kan ook maar op één moment de schijn waken 'levend' te zijn. Hoofdrolspeler *Keanu Reeves* is even housterig als krachtpatser *Dolph Lundgren* en andere min of meer bekende 'sterren'. 'Snert' om eens geen 'shit' te gebruiken.

Willem Sneer

SATERDAG

AHASVERUS

„Schietspartij in Aalst”, las Ahasverus

Turks kruis

☺
Zetduivel:

Höd noch gebod

☺
Klinkt het niet

dan ABOtSt het maar

☺
Steffi in onmin met vader:

Grafschennis

☺
Geen treinen:

Busje komt zo!

☺

De redactie ontvangt graag brieven van lezers. Naamloze, scheld- en smaadbrieven gaan de scheurmand in. De andere publiceert zij, naargelang er plaats is.

De redactie behoudt zich het recht voor brieven in te korten en persklaar te maken.

Brieven worden ondertekend met naam en plaats van herkomst, tenzij de schrijver verzoekt initialen te gebruiken.

REPRESSIE (1)

Ik was oprecht teleurgesteld en verbolgen over het artikel aangaande de tentoonstelling „Ook dit is geschiedenis!” te Brugge. Met verschillende verenigingen hadden wij het idee opgevat na al die feestelijkheden voor de bevrijding de mensen ook iets te laten zien wat na de bevrijding met Vlaamse mensen is gebeurd.

Velen met mij zullen het eens zijn dat wij in ons opzet geslaagd zijn. Dit ondanks het kleine parochiezaaltje, slechts op 10 dagen tijd hebben we toch meer dan 1.000 mensen bereikt en dit van alle strekkingen. Ook de vele „zwarten” die dan toch de grondleggers van de Volksunie waren.

Een verlenging van de tentoonstelling was onmogelijk mede doordat zulk succes niet was verwacht en we het zaaltje slechts 10 dagen konden afhuren.

De schrijver van het artikel had zich wel de moeite kunnen getroosten om naar de academische zitting te komen op 21 oktober in kunstcentrum Oud

St.Jan. Daar kon hij dan merken dat het niet aan geldgebrek lag. Ook had hij de drie sprekers kunnen aanhoren voor een nokvolle zaal en van hoogstaand niveau!

Luc Reckelbus,
Damme

REPRESSIE (2)

Met enige verbazing heb ik de lezersbrieven (WIJ, 22 nov.) gelezen n.a.v. het artikel over de tentoonstelling „Zo was de repressie” (WIJ, 15 nov.). Ik heb het WIJ-artikel nog eens herlezen en ik vind daarin woorden terug als „een onverwacht groot succes”, „de tentoonstelling toonde treffend aan” en was „bieszonder geslaagd”. Dat de redactie van WIJ, die wellicht tot de jongere generatie behoort, het tentoongestelde ook kritisch benaderde is haar goed recht, het is zelfs haar plicht.

Ook als zoon van een „kleine garnaal” in de kollaboratie heb ik het recht en de plicht mij af te vragen „hoe fout” vader wel is geweest, daardoor kon ik ook nagaan of de straf die hij heeft moeten ondergaan evenredig was met zijn betrokkenheid. Ik heb daar later met vader kunnen over praten en dat heeft hem, zijn familie en mij geholpen om het verleden in zijn juiste samenhang te zien en ook te verwerken.

Als ver familielid van dom Modest Van Assche woon ik elk jaar de herdenking in Steenbrugge bij, ik heb ook de tentoonstelling bezocht. En ook ik had bedenkingen bij de teneur ervan. Zo vraag ik mij met de redactie af wat de beeltenissen van Verschaeve daar kwamen doen. De invloed van Verschaeve is niet gering geweest, ook wat wat mijn eigen vader betreft. Het verschil is dat hij, als zovele kleine garnalen, in Vlaanderen is gebleven en gestraft werd en dat Verschaeve door te vluchten ongemeoid is gelaten. De vraag is of het bij

Verschaeve nog wel om Vlaanderen te doen was en niet om het Germaanse rijk.

Dat mag WIJ toch schrijven?

Bovendien denk ik dat de redactie niet te kort geschoten is in haar plicht door de herdenking herhaaldelijk aan te kondigen, dat zij niet van slechte wil is blijkt uit het feit dat ze een lezersbrief publiceert die langer is dan het geviseerde artikel.

P.L., Hofstade

VERMANDERE (1)

Met het feit dat Vermandere zich na het voorval op de 11 juli viering de vraag stelt over het zingen van de Vlaamse Leeuw (WIJ, 15 nov. j.l.) hebben wij het al moeilijk; maar dat de auteur van het artikel, die meer ingewijd is in de Vlaamse strijd of beweging, zich vragen durft stellen om de symboliek (o.a. de Vlaamse Leeuw) te laten vallen stuit ons ten zeerste tegen de borst.

Dat deze symbolen besmeurd worden is een feit. Dienen we ze daarom op te geven? Dreigen deze dan geen monopolie te worden van een (zogezegd) Vlaamse niet-demokratische partij?

Mogen Vlamingen geen herkenningssymbolen meer hebben omdat uit een welbepaalde hoek ondemokratische, mensonwaardige standpunten worden uitgedragen en daardoor het Vlaming-zijn wordt besmeurd? Zijn er niet meer Vlamingen dan dat er blokkers zijn?

Dat de 11 juli vieringen aan de tijdsgeest aangepast moeten worden, vinden wij ook. Maar op onze Vlaamse hoogdag gaan we toch de Vlaamse Leeuw niet laten vallen omwille van een fascistische partij? Een partij die slechts 15% van de Vlaamse kiezers vertegenwoordigd, wat betekent dat er nog 85% andere Vlamingen zijn.

Als men zijn symbolen laat vallen omwille van een aantal

rechtse ekstremisten, wie is er dan een bange blanke man?

Herwig Van Wilderode,
Aalst

VERMANDERE (2)

Laat mijn oud-streekgenoot Willem Vermandere de tiende dag na elf juli hoofdstadinaarts schrijven. Dan kan hij er mee het meerstemming koor Laudeamus Te aanheffen.

Saluut en de kost.

Eddie Favoreel,
Brussel

QUO VADIS?

Als Vlaams-nationalist voor wie het AVV-VVK nog altijd „heilig” is ben ik zeer ontgoocheld over de lamledige en weinig moedige houding van het Gentse schepenkollege (SP-VLD-VU).

„Kruisen en fakkels weg”. Onder impuls van onverdraagzamen die hoog op lopen met anderen onverdraagzaam te noemen, moeten vanaf januari 1996 alle religieuze en filosofische symbolen verwijderd van de Gentse lijkwagens. Het kruis moet verdwijnen, zelfs in dat grote levensmoment, het Gentse beleid wil strikt neutraal zijn. Met instemming van o.a. VU-mandatarissen moeten de wortels van onze beschaving verloochend worden. De inwoners van de Duitse deelstaat Beieren zijn onlangs massaal op straat gekomen om hun kristelijke symbolen te beschermen.

Zijn wij in Vlaanderen, langzaam maar zeker bezig, met afkomst, wortels en opvoeding te verloochenen? Daarvoor bedank ik. Verdraagzaamheid. Absoluut-ja, maar niet om godsdienst, volk en Vlaams vaderland te verloochenen.

Wilfried Rosiers,
Neeroeteren

ZOEKERTJE

■ KERST – Voor zijn tentoonstelling van 23 dec. '95 tot 7 jan. '96 in Huize de Bryarde naast het Beauvoordekasteel, zoekt de vzw. Opbouwwerk IJzers-treek in bruikleen:

1. zelfgemaakte kerststallen of evokaties;
2. eigenaardige, artistieke of antieke kerststallen of -evokaties.

Belangstellenden kunnen deze afgeven bij „Paula”, Wulveringemstraat 13 te Beauvoorde voor 16 dec. '95. Naam en adres van de eigenaar moeten vermeld. Voor inlichtingen, ook voor verre transport: Carol Vandoorne, Noordburgweg 71, Veurne, tel. 058/31.21.24.

ZAKENKANTOOR MARTENS-DE KEGEL N.V.

BRUSSELSTRAAT 61
9400 NINOVE
054/33.43.47

ARGENTA
uw appeltje voor de dorst

GELDPLAATSINGEN
LENINGEN
VERZEKERINGEN

ADVERTENTIE

AANBEVOLEN HUIZEN

Brugge bezoeken is ook kennis maken met het

Vlaams
Ontmoetingscentrum

* De Gulden Spoor

rechtover uitgang parking

't Zand 22 Brugge
tel. 050-34.30.82

* dranken * restaurant
* snacks * zaal voor 50 pers.

**DE VRIESE
woonverlichting**

baron ruzettelaan 78
8310 brugge 4
baan brugge-oostkamp
050 35 74 04

WOONIDEE Cecile Moonen Interieur Decoratrice

Wij hebben hart en tijd voor U
Gordijnen en Overgordijnen
De beste merken, maken en plaatsen
20 jaar ervaring
Advies voor uw interieur

Woonidee, Stationstraat 16,
9280 LEBBEKE
Tel. 052/41.15.73

TAVERNE-RESTAURANT NV JAN BREYDEL

Brugsesteenweg 108 - 8460 OUDENBURG
Telefoon 059/26.82.97
Telefax 059/26.89.35 dinsdag gesloten

Het enige restaurant uit de streek dat durft zijn verse vis te tonen (zie toonbank ingang)

Specialiteiten: Visfondue 10 soorten
Visassortiment 7 soorten
Senegalees Stooftpotje
Hoevekip Valentine Thonart + kreeft.

10 km
Brugge
Oostende
De Haan

Brood- en banketbakkerij

R. DE BEULE
Heirbaan 53
2070 BURCHT
Tel.: 03/252.70.98

**SPECIALITEIT
VAN ALLE
GELEGENHEIDSGEBAK**

Kostuums naar maat

HERENKLEDING
Vermees
Steenhouwersvest, 52
ANTWERPEN

Tel.: 03/231.35.83

U bent van harte welkom bij

**Karel Van Den Berghe
B.V.B.A.
VLOER en MUURTEGELS**

— Steeds ruime kortingen
— Kwaliteitsproducten
— Uitstekende service
— Keuze uit meer dan 600 soorten
GENTSESTEENWEG 377
9300 AALST
(200 m voor de Vijfhuizen)
Tel. 053/70.06.64

Het Palinghuis

Sedert 1910
JAN PAUWELS-DE BRAUWER
Oude Brugstraat 16, 9200 Schoonaarde
Tel. 052-42.32.46

Wekelijkse rustdag vrijdag tot zaterdag 18 uur
Jaarlijks verlof december De familiezaak met traditie

DE ZAAK VOEREN/1

32 JAAR 'FOURONCULOSE' EN 'RETOUR A LIEGE'

„De Vlaamse gezinden in de Voerstreek hebben onder de Waalse terreur toch hun goede luim niet verloren. De dag na de stemming in de Kamer verleden week werden te 's Gravenvoeren afgehakte hanekoppen en hanepoten op de weg gestrooid. 'La lutte continue'. En onze Waalse vrienden spreken in verband met de Voer van 'Fouronculose' ofte verzwering." (De Volksunie, 10 november 1962).

In het begin van de jaren '60 worden vanuit de regering nieuwe initiatieven genomen voor een definitieve afbakening van de taalgebieden. Samen met diezelfde voorstellen brandt ook één van de meest zwaar geladen kommunautaire dossiers sinds het ontstaan van de VU in alle hevigheid los: de Voerkwestie. 6 kleine gemeenten in het zuid-oosten van Limburg zullen het presteren om met grote regelmaat het nationale en internationale nieuws te beheersen, om regeringen te doen struikelen en om partijen uit regeringen te houden.

VOORSPEL

Om de Voerense situatie in een breder historisch kader te zien, is het goed te herinneren aan de erg omstreden talentelling na WO II. Deze talentelling, gehouden in 1947, wijst uit dat de zes Voergemeenten overwegend Franstalig waren. Bij de vorige telling, in 1930, had nog minstens 80% van de inwoners verklaard Nederlandstalig te zijn. De bewindvoerders in Voeren zijn evenwel van adel en verpachtten stukken grond aan de minder fortuinlijke dorpingelingen. Die sociaal-ekonomische afhankelijkheid - zie ook de pendelarbeid naar Luik - uit zich ook in de taalkeuze van de Voerenaars. En al veranderde er in de praktijk van het dagelijkse leven niet veel, in de administratie werd een tweetalig systeem ingevoerd.

Het is die tegenstelling tussen theorie en praktijk die de kamerkommissie Moyersoen doet besluiten om Voeren - tot dan nog altijd bij de provincie Luik - over te hevelen naar Limburg. De overheveling kadert in de definitieve vastlegging van de taalgrens, waarbij ook o.a. Komen en Moeskroon bij Henegouwen worden ondergebracht en waar de inmiddels ook al beruchte 'Brusselse Rand' een apart statuut krijgt.

Het definitieve voorstel kan om twee redenen niet rekenen op de steun van de VU. In de eerste plaats omdat Vlaanderen een stuk van zijn territorium zal verliezen, in tweede orde omdat de taalgrensafbakening gebaseerd is op een talentelling die gepeild had naar het spreken van de kultuurtalen, niet het dialect. Door het hanteren van die maatstaf loopt Vlaanderen meerdere gemeenten mis, want velen geven Frans als eerste taal op. Ook in Voeren, waar tussen pot en pint het Voerens dialect gesproken wordt, is dat het geval.

Wim Jorissen drukt het uit in niet mis te verstane bewoordingen (De Volksunie, 6 januari 1962): „De taalgrensovergang zoals ze voor de Kamer zal komen is uiterst

meer dan 250.000 fr. wordt bijeengebracht. De aktie richt zich tegen het 'Monsterplan' in het algemeen, tegen de gebiedsroof in het bijzonder.

De VU-akties mogen niet baten: op 1 september 1963 wordt de nieuwe taalgrenswet van kracht. Voeren is vanaf nu

de nieuwe Vlamingen komen vieren. Wim Jorissen spreekt de toeristen toe: „Wij gunnen de Walen (van de tegenbetoging/red.) hun afscheidsfeestje, want wij kunnen het rustig zeggen: 'La lutte est perdue'. De Voerstreek is een der weinige gebieden die Vlaanderen vandaag terugkrijgt.”

Of toch niet helemaal? In 1964 haalt de nieuwe lijst *Retour à Liège* immers een kleine 60% van de stemmen. Tot op heden blijft deze lijst, inmiddels een begrip, een meerderheid van de stemmen binnenhalen.

PESTERIJEN

Het gewonnen gebied waarover Jorissen het heeft, blijkt een vergiftigd geschenk te zijn en al snel is Voeren alleen te klein om het ongenoegen te uiten. In november 1965 wordt door het MPW een grote betoging aangekondigd in Brussel. Eis: Voeren terug naar Luik. De Waalgezinden weten 1.600 betogers op de been te brengen, een cijfer dat door *De Volksunie* wordt weggelachen. „Indien de betoging dan toch een relatief belang heeft, dan wel in de eerste plaats omwille van de hevige en succesrijke Vlaamse tegenbetoging.”

„De tegenbetogers,” zo gaat het blad verder, „dukten hun stempel op de situatie: geel-zwarte bordjes verkondigden de Vlaamse eisen, de eerste liederen die weerklonken waren Vlaamse liederen, de raakste meppen werden geïnkasseerd aan Waalse zijde.” De massaal opgetrommelde rijkswacht voorkomt opnieuw erger.

In diezelfde week weten een 400-tal VU-militanten een rijkswachtkordon rond Moelingen te verschalken. Omdat betogen daar verboden is, wijken de VU'ers in eerste instantie uit naar Tongeren. Daar houden ze een pro forma-betoging en stappen na afloop opnieuw in de bus, achternagezeten door achterdochtige rijkswachters. Gezien de VU-karavaan noordwaarts gaat, en niet richting Voeren, blazen de ordehandhavers het alarm af: hét moment waarop de betogers gewacht hebben. De karavaan draait af richting Nederland, stopt in een bietenveld en geeft zo de betogers de mogelijkheid om Moelingen binnen te wandelen, recht voor de ogen van de verbouwereerde rijkswachters. Niet zonder enig gevoel voor drama schrijft *De Volksunie*: „De Vlaamse gezinden van Moelingen beleefden een van de mooiste dagen uit hun leven: ze kwamen juichend de straat op en links en rechts begonnen betogers en Voerbewoners mekaar midden op straat te ombelzen.”

BOERENBEDROG

Onder die kop verschijnt *WIJ* op 15 juni 1968: de nieuwe regering Eyskens-Merlot heeft een ingenieus Voerenskompromis uitgedokterd. *WIJ* roept een periode van Vlaamse rouw uit: „De enige Vlaamse verworvenheid ten tijde van de taalgrensafbakening - de overbeveling van de Voerstreek naar Limburg - gaat verloren: deze streek krijgt een potstierlijk speciaal statuut dat voor het eerst in haar geschiedenis de bedreiging met verfransing reëel maakt.” De zes voergemeenten

zouden één kanton moeten vormen, dat onder rechtstreeks toezicht van het ministerie van Binnenlandse zaken zou vallen.

Enkele jaren later, in 1971, zal Voeren niet onder de regering vallen, maar de regering over Voeren. Het is niet voor het laatst. De regering komt inderdaad met haar voorstel over een nieuw statuut voor Voeren op de proppen. De voorstellen zijn volgens de VU een regelrechte aanval op de taalgrens en zullen onvermijdelijk leiden tot een volledige verfransing van de Voergemeenten.

Binnen de partij worden alle registers opengetrokken om een nieuwe overheveling te voorkomen en daartoe zijn alle argumenten goed. In een reactie op het feit dat 60% van de Voerenaars op *Retour à Liège* gestemd heeft schrijft *WIJ*: „De Voer is 153 jaar bij Luik geweest en er is nog een conservatief reflex. Eens dat de Voer 133 jaar bij Limburg zal zijn, zal niemand nog naar Luik terug verlangen.”

MISERABEL HOOFDSTUK

Het gekrakeel duurt een klein jaar voort en brengt de regering in een moeilijk parket. Vader Eyskens en de zijnen doen nog een laatste poging: in ruil voor 'fundamentele' Vlaamse toegevingen in Voeren zouden de faciliteiten voor de Vlamingen uitgebreid worden in Ploegsteert en Houtem. 'Prutsvoorstellen' noemt *WIJ* het. Dit keer is het de CVP die niet akkoord kan gaan met haar eigen premier, die op zijn beurt eieren voor zijn geld kiest en naar de koning stapt. „Daarmee valt dan eindelijk het doek over een bijzonder miserabel hoofdstuk uit de parlementaire geschiedenis van ons land”, leest de VU'er in zijn blad.

De volgende regering heeft het te druk met de *Ibranco*-affaire om veel woorden vuil te maken aan Voeren en ook binnen de zes gemeenten zelf blijft het relatief rustig. De gemeenteraadsverkiezingen van 1976, voor het eerst na de gemeentelijke fusies, brengen daar geen grote verandering in. Met 63% van de stemmen blijft *Retour à Liège* aan de macht.

In de jaren die volgen kent Voeren de woeligste periode uit zijn Limburgs bestaan. De akties van de Vlamingen en de Walen worden grimmiger, er wordt geschoten en er komt een nieuwe figuur op het voorplan. Zijn naam is *José Happart*. Meer daarover volgende week.

Geert Vranken

Vanaf het moment dat de 6 Voerense gemeenten ingelijfd werden bij Limburg is de kommunautaire brand, tussen Vlaams- ...

ongunstig voor Vlaanderen omdat ze niet volgens de dialektgrens loopt. Op tal van plaatsen heeft men gekeken naar de taal die de hogere klassers spreken met verwaarlozing van de volkstaal. (...) Heeft men al die 'Vlaamse' kleurafsgevaardigden bezig gezien in de commissie? Terwijl de Walen en franstalige Brusselaars vochten om alle mogelijke stukken grond in hun imperialistische klauwen te krijgen, hebben de Vlamingen

LIMBURG ALLEIN

Jorissen tracht dan wel te moorden met zijn pen, maar helemaal overdreven is zijn stelling niet. Waar de Waalse minister van Openbare Werken, Merlot, in november 1962 ontslag neemt omdat Voeren Limburgs wordt, zwijgen de Vlaamse parlementsleden. De VU reageert furieus tegen de regering *Lefèvre-Spaak* onder meer met een strijdfonds 'Neen Theo', waarvoor op korte tijd

Vlaams grondgebied, met faciliteiten voor de Franstaligen. Diezelfde dag nog trekken de eerste betogingen al door de landelijke streek: enerzijds het MPW dat het verlies van de Voer niet kan verkroppen, anderzijds Vlaamse gezinden en VU-sympatisanten die een 'toeristische' uitstap hadden gepland met als verzamelplaats 'Hof de Voer'. Toevallig op 1 september, toevallig in Voeren. Het komt voorsnog niet tot een lijfelijke konfrontatie, wat waarschijnlijk te danken is aan het zwaar geschut van de rijkswacht.

De nieuwbakken Vlaamse gemeenten mogen zich voor het eerst ook verheugen in de belangstelling van de internationale pers. Kamerploegen uit Nederland, Groot-Brittannië, Duitsland en zelfs de VSA filmen er de binnenkomst van 7 bussen vol Antwerpenaren die

... en Waalgezinden, nooit helemaal geblust.